Ya m Ay
№ 65
15 I inci Teşrin 1937
15 Krş.

◆YARIM AY◆

15 Gnde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İaare Merkezi : İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı : Türkiye için { 6 Aylığı : 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. Ecnebî için { Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon : **23607** *Telgraı adresi :* **Resimliay** *Posta Kutusu :* **629**

Rica : 1) İdare işlerine ait muhaberelerin; **Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü**

Yazı „ „ „ : „ „ „ **Yazı** „

Bilmece „ „ „ : „ „ „ **Bilmece Memurluğu**

adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

RESİMLİ AY

İlkteşrin 1937 — Sayı 20

En çok okunanan ve sevilen yazıcılarımızın: Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

—Mutlaka Alıp Okuyunuz!—

"Resimli Ay„ Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

Neden Aspirin?

Çünkü ASPİRİN senelerdenberi her turlü soğukalgınlıklarına ve ağrılara karşı tesiri şaşmaz bir ilâç olduğunu isbat etmiştir.

ASPİRİN'in tesirinden emin olmak için lütfen (BAYER) markasına dıkkat ediniz.

BAYER

EFELER

Ragıp Şevkinin fevkalâde müheyyiç bu millî romanı (RESİMLİ AY) da devam ediyor. Mutlaka takibediniz.

15 Günden 15 Güne

NAZMİ ZİYAYA DAİR

◆

Yazan :

Abdurrahman Adil Eren

◆

1910, 1911 senelerinde Pariste idim. «Quartier»de yani «Etudiant»lar mahallesinde «Cafée Vachette»i sık sık ziyaret ederdim. Bu ziyaretlerde bütün Türk talebesini tanıdım: Beylerbeyli Bedevi şeyhizade Haşim, Haydarefendi zade Es'at, meşhur bir dekoratör olan Salâhattin Refik, Vasfi Raşit, Muammer Raşit, Manyasi zade Raufi hep hukuk ve finans talebesi olarak «Cafée Vachette»de toplanırlar, ve bu lôkalin alaturka sedirlerinde tatlı tatlı konuşurlardı. Fakat Türk talebesi arasında hukuk ve finans'a mensup olmayan bir iki talebe daha vardı: Bunlardan biri de ressam Nazmi Ziya idi.

Nazmi Ziya İstanbulda Mülkiye mektebinde okumuş, Sanayii Nefise mektebini bitirmiş, hılkaten, fıtreten meclup olduğu ressamlığı ileri götürmek için Parise gelmişti.

Tanıdığım sevimli adamlar içinde Nazmi Ziya başta gelir. Nazmi Ziya «Rue de Back»da 10 numarada oturudu. «Rue de Back»dan «Rue de l'Universitée» ye çıkılır. Bu caddenin 80 numarasında Adliye nazırlığında, İktisat nazırlığında bulunmuş olan mösyö «Jean Cruppi» otururdu. Her perşembe akşamı kabul gecesi idi. Bir perşembe akşamı ziyaretlerine giderken aklıma esti. Yüksek şapkam başımda, ismokinim sırtımda olduğu hal de «Rue de Back»e daldım. Nazmi Ziyanın - sözüm yabana - dairesini buldum. Bu daire dar ve pis bir merdivenden çıkılır, tek bir odadan ibaretti; odaya girince yemek hazırlığı yapıldığını gördüm. Ortada bulunan masanın üzerine sofra örtüsü yerine bir «Temps» gazetesi yayılmıştı. Sofranın başında da çok aziz dostum avukat Manyasi zadenin ikinci oğlu Raufi oturuyordu.

Nazmi Ziya ceketini çıkarmış, kollarını sıvamış hem bir sofra hizmetçisi ve hem de bir «Marmiton» durum ve tavrunda idi.

***

Nazmi Ziyanın ressamlıkta mümtaz bir hassaya sahip olduğunu ilk tebarüz ettiren eseri «Ameden Laklak» tablôsudur. 1908 Mebusan meclisi açılıp ta müzakereler başlayınca Nazmi Ziya, bir tablô yaptı ve bütün mebusları birer birer sıgaya çekerek, her birinin karikatürünü çizdi. Meselâ : Gümülcina mebusu olup ta mahut Hügnenin peşinden ayrılmayan, otomobilinde onunla devrialem yapan Kocabaş Arifi; çocukların birbirlerini çekmek için kullandıkları iki tahta tekerlekli bir arabaya bindirerek çekti. Yıldız sarayına intisabını ima için, bir Kastamoni mebusunu bu levhada yıldızlara garketti. Her bir mebus için buna benzer ayrı ayrı nükteler ve incelikler gösterdi. Bence «Ameden Laklak» levhası, Meşrutiyet Mebusan meclisinin.. ve orada toplananların ruhî hallerini tam olarak canlandıran tarihî bir eserdir.

«Ameden Laklak» levhası o zamanın mizah gazetelerinden birinde de intişar etmiştir. Nushası Nazmi Ziyada kalmamış olduğu cihetle, merhumun Güzel Sanatlar Akademisinde toplanmış ve teşhir edilmiş olan üç yüz parça eseri arasında bulunmamaktadır.

***

Nazmi Ziya Büyük Harp ve Mütareke yıllarında, yaz kış yaya gidip geldiği, Çamlıca - Yalnızservide, baba mirası köşkteki hissesini satarak İstanbulda Süleymaniyede, yine babadan kalma köhne evin tamamına sahip olmuştu. Burada kendine bir yuva kurmağa kalkıştı. Filvaki yuva kuruldu; fakat sıvanıp döşenemedi. Senelerce Nazmi Ziya bu döşemesiz ve sıvasız evde, çoluk çocuğuyle yatıp kalktı. Yalnızserviden Kadıköyüne yaya gidip geldiği gibi, Süleymaniyeden Salıpazarına da yaya gider gelir oldu.

***

Nazmi Ziyanın - o, dünyanın en sevimli adamının - hususî hayatı baştan başa bir faciadır. Velev bir safhasının açılaması bile yürekler acısıdır. İçinde söylenemiyecek derdler ve elemler vardır. Söylenebilecek derd ve elemlerden bir tanesini nakledeyim :

Yukarda bahsettiğim gibi Nazmi Ziya Büyük Harpte, yaz ve kış, Çamlıcadaki köşkte oturur; Yalnızserviden Kadıköy iskelesine yayan inip çıkmak zaruretinde idi.

Nazmi Ziya; kendine, karısına ve iki kız çocuğuna kundura alacak parası olmadığından, çarşıdan Fransız köselesi alır, bütün aile efradının kunduralarını evde kendi elile tamir ederdi.

Söylenebilen bu misal, büyük san'atkârın muztarip hayatından en sade bir tablôdur; artık söylenemiyecekleri var siz düşününüz!..,

İki Profösör arasında:

— Yeni ders yılı için ne hazırlıklar yaptın üstad?..

— Bütün tatili kütüphanelerde tozlu kitaplar arasında geçirdim.

İstediğin kadar çalış.. istediğin kadar hazırlan!.... Hepsi boş!..

— Neden azizim?

— Neden olacak bu devirde sen felsefe, ben de Ruhiyat profösörü olacağımıza, birimiz spor ötekimiz de cazbant hocası olmalıymışız!.

Ressamın öğüdü :

Baba: — Oğlum ilkokulu bitirdi. Onu daha fazla okutmağa bütcem müsait değil; ressam yapmağı düşündüm. Acaba size çırak versem?..

Ressam : — Oğlunuzu, bütün ömrünce paçalarından borç akıtacak.. bazen günlerce aç yatırıp kaldıracak bu mesleğe çırak edeceğinize, onu, bir nafia müteahhidi yanına yerleştiriniz!..

Et ucuzlıyacakmış!..

— Bu gün gazetede güzel bir havadis okudum. İstanbul Belediyesi halkın, bilhassa fakir tabakanın daha fazla et yiyebilmelerini temin için, et fiyatlarını kat'î olarak düşürmeğe karar vermiş... İhtikârla mücadele edecekmiş !..

— İnanma azizim inanma!.. Hiç birşeyin olacağı yoktur, çünkü ipin ucu kendisine dokunur...

Yeni evlenen bir yazıcı:

— Kocacığım!.. Şu çay takımları nekadar güzel değil mi?... Hele şu kahve, bu likör, o tabak takımına bayılıyorum!..

Elektrik lâmbalarına, çatal bıcak takımına, bir tuvalet servisine öyle ihtiyacımız, öyle ihtiyacımız var ki...

— Karıcığım!.. Bunların ilâhi güzelliği, şiiriyeti, estetiği hep böyle bir arada durmasındadır.. onları biribirlerinden ayırdın mı....

Zenginle dilenci arasında:

Dilenci : — Ne kadar bahtiyarsınız bay!.. Hayatta mesud yaşamak için her vasıtaya sahibsiniz: Otomobiliniz, köşkünüz, aşçı ve uşaklarınız, bahçıvanınız, bol bol yiyecek ve içeceğiniz...

Bay : — Devam etme dostum, devam etme!.. İkimiz de ayni derecede fakiriz. Aradaki fark senin ayda on liraya, benimse bin liraya ihtiyacım olmasındadır.

MANİSA ÜZÜM BAYRAMI

Yazan:

MUAZZEZ GÜNEL

15 Günlük tatilimi, Anadoluyu dolaşmakla geçirmeği kararlaştırmıştım. İzmirden çıkacağım gün, dostlarımdan bazılarının Manisanın Üzüm Bayramına çağırıldıklarını duyunca, ilk durağı Manisaya çevirdim.

Şen, hareketli bir Pazar günü. Halk geniş sokaklardan Halkevine doğru akın yapıyor. Yüksek sesle konuşanlardan bayramın teferruatını öğrenmek mümkün.

Biribirile konuştukları şeyleri toplayıp hüküm vermek lâzımsa, şöyle demeli: (Bu yıl Manisa ilk Üzüm Bayramını yapacak. Bu bayramın iktisadî bakımdan mevzuubahs olabilecek kıymeti, istikbalde kazanacağı değeri; tarihî Mesir bayramından - lehde olmak üzere - çok daha farklı olacaktır.)

Eski Halkevinin değiştirilmiş, pek modern bir hale getirilmiş muhteşem salonu gibi, geniş çamlı bahçe de çok kalabalık. Yüzlerde tatlı bir bekleyiş ifadesi var.

Tören biribirinden güzel, renkli pırıltılı üzümlerin serildiği yerde başladı.

Valinin veciz söylevi halka, bu bayramın niçin yapıldığını pek güzel anlatmış oldu.

Sıra ile söz alan hatipler arasında Mükerrem Kâmil Suyu görmek, dinlemek bana ayrı bir haz verdi. Çünkü onu yazılarından tanıyordum.

Söylevler bittikten sonra hakem heyeti, baktıkça göz alan zümrütlerden, seçkin taşlardan çok daha nefis görünen üzümleri inceledi.

Halk, bağcılar, davetliler heyecan içindeydiler. Birden, gür bir sesle netice bildirildi:

Çobanisa üzümü birinciliği almıştı.

Alkışlar arasında armağanını alan bağcı, en yüksek eserini yaratmış bir sanatkâr gururu ile gülümsüyor; elini sıkanlara sevincini, dili döndüğü kadar söylemeğe çalışıyordu.

Gece.. Her dalı değişik renkli ışıklarla süslenmiş çamlı bahçede halk öyle eğlendi ki.. Davul sesleri, çeşit çeşit zeybek oyunları, kahkahalar ve havaya yükselen yıldızlı ışıklar. Yeni kurulmuş bir şehrin âyini yapılıyor hissini veriyordu.

Ötede.. Şehir kulubünde, gardenparti bütün coşkunluğu ile devam ediyor. İzmirli misafirler, gazeteciler İlbayın sofrasını şereflendiren değerli konuk Celâl Bayar.. Herkes şen.. Müzik durmadan çalıyor. Valsların ahengine uyan çiftlerin dönüşleri.. geceye renkli bir masal güzelliği veriyor.

Memleketin refahından başka birşey istemeyen, sıhhatını, dinlenme saatlerini hiçe sayarak Manisanın yükselişine hayatını bağlayan vali; öyle memnun görünüyor ki..

Hangi masaya uğrasanız, hangi Manisalıyı dinleseniz memleketteki çalışmadan, ilerleyişden ve hergün akılları şaşırtan değişikliklerden bahsediyor.

Öyle şeyler yapılmış, öyle şeylerin yapılması kararlaştırılmış ki.. İnsanın kıvanç duymaması, ve geleceğe umutla bağlanmaması mümkün değil..

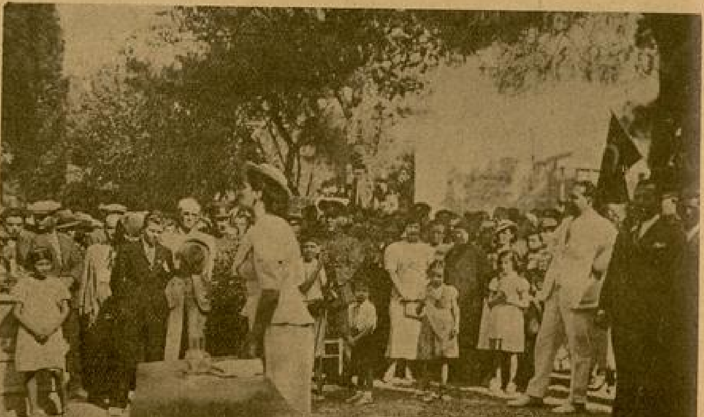

Manisa Üzüm Bayramında Bayan Mükerrem K. Su söylevini veriyor.

İlbay Lütfü Kırdar ve Üzüm Bayramına gelenlerden bir grup..

Manisanın ilk Üzüm Bayramı temiz bir neşe içinde sabaha kavuşurken.. Yeni Ankaranın kurulduğu günleri yaşıyorum sandım. Çünkü burası da o tarihî şehri örnek edinerek, yürüyüşünü adım adım ona benzetmeğe çalışıyor.

Bayram, bütün eğlenceleri ile eski Yunanlıların Diyonizos (Bakûs) şerefine yaptıkları bayramların modernleşmiş şeklini andırdı.

Bu vesile ile memleketin mühim bir kısmını teşkil eden bağcılar, bir kerre daha anladılar ki.. Kendileri ile.. çalışmaları, kazanmaları, her şeyleri ile yakından ilgilenen değerli eller vardır.

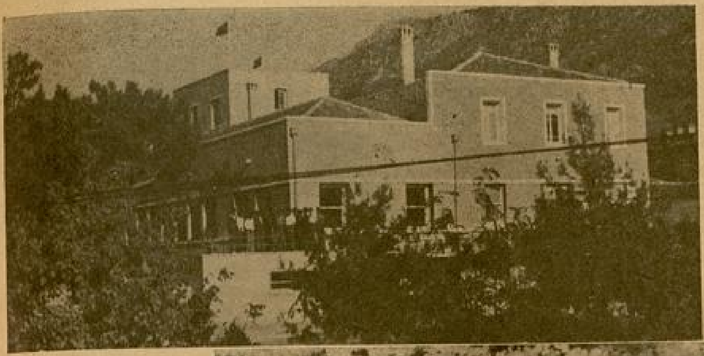

Manisa Halkevi

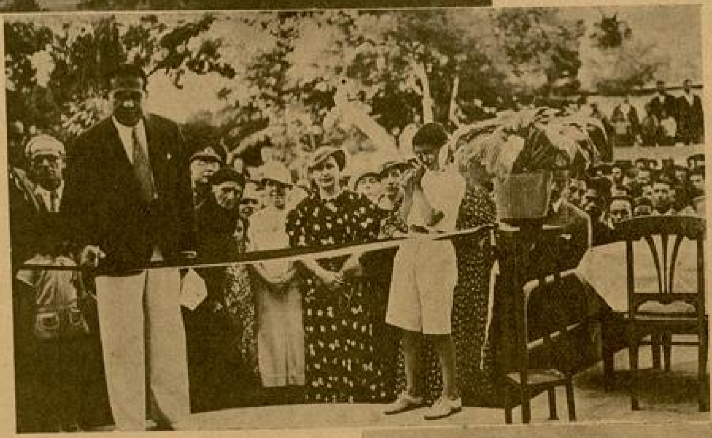

İlbay Lütfü Kırdar Halkevini açıyor.

Bu eller, hızlarını, dünyaya örnek olacak kadar değerli olan büyük Türk rejiminden alırlar.

* * *

Manisayı eskiden tanıyanların bir gün yolları o diyara düşecek olursa.. bir devir değişikliğini ifade edecek kadar önemli yenilikler karşısında kalacaklardır.

Bunun da sebebi: Hergün yeni bir çatının boy salışı, yeni bir yolun yapılışı, memlekette ekonomik ve kültürel teşebbüslere geniş mikyasta yer verilişidir.

Bir yıl içinde yapılan şeyler, bu yolda yapılacak iddiayı isat etmeğe kâfi gelecek kadar şayanı dıkkattir.

İşte Koca Sinanın Muradiye medreseleri :

Manisa yakınlarında bulunan tarihî eserlerin düzgün bir şekilde yerleştirilmesi ile, muntazam bir müze halini almıştır.

Müzenin önünde sanatkâr eller tarafından yapıldığı bir görüşte anlaşılan temiz bir bahçe; ebedî Sinana ne temiz bir yüzle gülümsüyor.

Muradiye camiinden İstasyona kadar uzayan o eski tozlu yol, şimdi iyi yapılmış parkelerele pırıl pırıl parlıyor.

Yangından sonra gelişi güzel yapılan evlerin, dükkânların önünde alabildiğine açık bırakılmış geniş yollar, yeni dikilen iki sıralı fidanlarla şimdiden.. gelecek yılların ne serin gölgelerle bu yerleri süsleyeceğini müjdeliyor.

Parke döşenmiş yollara baktıkça sevinmemek elden gelmiyor. Hele trotuvarlar...

İki metre genişliğinde, yolların hizasında uzayıp giden betondan yapılmış bu yaya kaldırımlar, memleketi o kadar güzelleştirmiş ki.. birisi anlatıyordu :

«Yol, parke döşendikten sonra, oralarda evleri ve dükânları bulunanlar trotuvar yapmasını düşündüler. Fakat bu işe ayrı ayrı başlanacak olursa hem daha masraflı olacaktı, hem de biribirlerine benzememesi ihtimali vardı. Derhal İlbaya mümessiller gönderildi.

Masrafları kendilerinden olmak üzere, bir mühendis elinden çıkma trotuvarlar yapılmasını rica ettiler. Hisselerine düşen parayı Ziraat Bankasına yatıracaklardı. İşte bu kaldırımlar, böyle bir teşebbüsün mahsulüdür.»

Memleketi çok düşünen valiye halkın sevgisini, ve canla başla yardım etmek duyguları ile bağlı olduğunu, bir kerre daha anlamış oldum.

* * *

Yeni yapılan Halkevi binası cidden görülecek şey.. Hele biribirini kucaklayan çamların nefti gölgelerinden çıkar çıkmaz, gözlerin önüne nefis bir sanat eseri halinde serilen "Çocuk bahçesi„ fevkalâde.. Hem Halkevi çalışmalarını öğrenmek, hem de şimdiye kadar görmediğim Çocuk bahçesinin ne suretle yapıldığını anlamak üzere tekrar Halkevine döndüm.

Başkan, Mükerrem Kâmilin konferansı için hazırlıklar yapıyordu. Banada biraz zaman ayırmak lütfünü esirgemedi. Önce Halkevi için İlbay tarafından yaptırılan albümleri karıştırmağa başladım. Birkaç ay içinde yapılan şeylerin çokluğunu ve önemini bu resimlerden daha güzel ifade edecek bir vasıta yoktur, diye düşündüm.

Gediz adlı bir mecmua çıkarıyorlar. Bu gibi dergilerin daha ziyade mahallî tetkiklere yer ayırmaları icap eder. Bu noktayı Başkan Bay Azmiye söylediğim zaman, yeni sayılarında harekete geçtiklerini, daha ciddî esaslar dahilinde çalışmağa başladıklarını söyledi.

Manisada (Çocuk Bahçesinin) açılma töreni.

◆

Manisa saylavı Kâzım Nami Duru konferansından sonra Halkevi önünde

◆

Neşriyat kolu bir Manisa Coğrafyası bastırmış. Gerek eser, gerek resimleri ve basılışı cidden enfes...

Okuma odasında en ziyade okuyan talebedir. Halkın okumasını temin için şehrin en kalabalık yerinde bir okuma odası açılacak.

Okuma odasının, zümrelere göre, broşür halinde iyi bir fihristi yapılmıştır.

(Arkası 23 üncü sayfada)

Hikâye:

MEKTUBUN SONU

◆

Yazan :

CAHİT UÇUK

◆

Senden ayrıldıktan sonra, eve geldim, gözlerim açık olduğu halde, hiç birşey görmiyordum. Başım bütün düşüncelerini kaybetmiş, yalnız seni düşünüyor, yalnız seni görüyordum.

Yatağıma yattım, gözlerim yorgun yorgun kapandı. Gönlüm rahat, düşüncelerim rahattı. Üşümüş gibi, örtüyü başıma kadar çektim. Bir müddet öyle durdum, sonra yüzümü dışarı çıkardım. Pencere açık, rüzgâr tül perdeyi bana kadar getiriyordu. Aralanan perdeden göğü, gökte yanan ayı görüyorum. Onu, biraz evvel beraber seyrediyorduk. Yoksa gördüğüm ay değildi de, gece mi bana ay ışıklı görünmüştü. Farkında değilim. Şimdi de aya mı, bana ay ışıklı gelen geceye mi, yıldızlra mı bakıyorum bilmiyorum.

Senden ayrılalı çok az zaman olduğu halde, ne kadar uzaklardasın. O, uzun, sessiz, yollarda, seni yalnız olarak görüyor gibiyim. Yanında bulunmak, bana ne kadar saadet verecekti. Olamadı, olamıyor değil mi?

Neden olamıyor acaba? Buna, böyle hareket etmeğe mecburuz değil mi? Bu, görünmez engeller ne kuvvetli.. Acaba kaidelerin zenciri mi? Yoksa telâkkilerin, isteklerimizle aramıza gerdiği kordon mu ki biz bunları koparamıyoruz, aşamıyoruz; arzularımızın enginine kavuşamıyoruz.

Neler söyliyorum kuzum? Düşünüyor muyum, rüya mı görüyorum? Yumuşak ve rahat yatağımda yattığım halde, kendimi senin yanında sanıyorum. Bunlar ne güzel duygular değil mi küçük sevgilim? sen de benim gibi, tıpkı böyle yatıyor musın acaba?

Bu sorgumun karşılığını, senden duyabilmek için neleri feda etmekten çekinmezdim.

Pencereden dolarak, saçlarımı okşıyan rüzgâr, bizi, şehirden uzaklara götüren küçük arabanı hatırlatıyor. Bu küçük arabayı ne kadar seviyorum bilsen. Çünkü o, bizi insanların arasından alarak, ta uzaklara uçurdu. Bakışların kıskançlık, kin, ayıplama dolu mânalarından ayrılınca, senin gözlerine, rahatca, korkusuzca bakabildim. Ve o zaman, derinliklerinde yanan, samimî, can bakışlarını görebildim. İnsanlar arasında bulunsaydık, ben gözlerine bakamıyacak, o ışığı göremiyecek, sana yakın olamıyacak.. ve seni sevemiyecektim. İşte, bu güzel sona beni iriştirmeğe vesile olan arabanı, bunun için seviyorum.

Nasıl uzaklara gidiyoruz. Yavaş yavaş akşam oluyorken, hızla boş yollardan geçiyoruz. Su başlarında, tarla kıyılarında, yol üstündeki köylerde mola veriyoruz. Son durağımız, ağacı sık bir orman... Orada ağaçlar sanki göğe kadar çıkmak istiyorlarmış gibi uzun boylu. Kuş ve böcek ötüşlerine, beyaz mermer bir oluktan, durmadan akan bir su sesi karışıyordu.

Bu yüksek ağaçların, serin ve loş gölgesi altında kendimi küçücük buluyordum. Arabanın içine, bir çocuk gibi sinmek, ve sana yaklaşmak istekleri yüreğime doldu. Çünkü korkuyordum.

Neden? Tepeleri göğe yükselen, uzun boylu ağaçlardan mı? Vücudumu saran ıslak serinlikden mi? Heran biraz daha artarak, inen karanlıktan mı? Su sesinden mi? Yoksa senden mi korkuyordum? Bilmiyordum.

Neden olursa olsun, neden korkuyorsam korkayım, kalbim, yerinde duramıyor, beni rahatsız edecek kadar delice, göğsümde çarpıyordu.

İlerideki setin üstünde bir kır kahvesi vardı. Ağaçların kalın ve sık gövdeleri arasından, ışık yanan kapısı görünüyordu. Sen, yanımıza gelen adama, iki kahve ısmarladın.

Biraz sonra kahvecinin getirdiği kahveleri ve birer bardak soğuk suyu içtik.

Bu soğuk suyun, yanan vücudumu, birân olsun serinletir sanarak sevinmiştim. Aldanmışım, bu, ateşe serpilen su tesirini yaptı. Ben, daha çok yanmağa başladım.

Yola çıktık. Arabayı, ben kullanmağa çalışıyordum. Volânın önünde bir tek insan gibi, biribirimize yakın oturuyorduk.

Karanlığın, kuş, böcek ötüşlerinin, su sesinin yarattığı sessizlik içinde, niçin, neye olduğunu bilmeden o kadar korkmuştum ki, kalbimin çarpmasını

Yatağıma yattım, gözlerim yorgun yorgun kapandı. Ay ışıkları.....

SÖYLEYEN KALBİMDİR: 4

Yazan: *Tevfik Tanyolaç*

Sular kızardı.. Güneş kavuşmaktadır..

Kızardıkça sular, düğümlendi bütün yollar; bütün yollar düğümlendi kızardıkça sular.. Çözülmez düğümler, biribirinin üstüne atılmaktadır.

Bir sıtmanın kızıl dalgasını, göğün mavi gözlerine yaymakta bulutlar.. Biribirinden ayrılmıyan bulutlar.

Rüzgâr, kirpiklerinden sırrımı alıp uçtu rüzgâr.. Sana, bana göstermeden.

Neden?

Sorma, neden?.

Ve sen:

— Ne güzel bu akşam!. dedin. Doğuş gibi bir batış, dedin; sonra da içini, derin derin çektin.

Tabiat, ateşten bir gömlek geymişti; tabiat, hasreti sırtına geçirmişti; kaderi önünde baş eğmişti tabiat!.. Sönmek istemiyen bir gönül kızıllığıydı bu..

Bu akşam, böyle dertli bir akşamdı işte!..

Ben, gözlerimden süzülen, benliğimi yakan, bu karşımızdaki alevde vuslatın mahmurluğunu buldum.

Sen, tabiatı saran bu alevi derinleştirdin, incelttin!. Mağrur ümitsizliğin kucağında uyanan ümidin, rüyalı bakışlarını bana gösterdin.. Ümidin kirlenmiyen rüyalı bakışlarını..

— ... Evet, dedim. Çok güzel, dedim. Doğuş gibi bir akşam, dedim, bu dertli akşama.

Böyle söylemek istiyordum:

— Pembe dudaklarında hasret, vuslat gibi imrenilen bir tat oldu pembe dudaklarında hasret... Bunun için değil midir ki, seven, gülerek ölüme canını satıyor da, sevgiliyi besliyor.

Ah, ona bu tadı, ah ona bu tadı veren insan kalbi!.

Senin olduğun, senin çarptığın yerde yalnız, doğuş vardır..

Yalnız, oluş vardır senin göründüğün yerde.

Oh, bunları niçin söyliyemedim, bunları niçin söyliyemedim. Ne söyledim sanki.. sana, ben.

Dil ne kadar zavallıdır!. Hattâ en temiz ve prüzsüz dil olan bakışlar bile..

Rüzgâr, sırrımı alıp uçtu kirpiklerimden sana, bana göstermeden.

Ah bu söylenmiyen, söylenemiyen, dili olmıyan sır!.

Bakışlar ne kadar zavallıdır!..

duyacaksın diye ürküyordum. Ben bu hislerle çırpınırken, yüzüm gölüyor, konuşuyordum. Bilmiyordum ki; küçük sevgilim de, tıpkı benim gibi korkuyor, onun da kalbi benim gibi çarpıyormuş... bunu, otomobili kullanmak için sana sorkulduğum zaman anlayınca, deli gibi bir sevince kapıldım.

Önümüzde uzayıp giden yolu, arabanın bol, keskin ışıkları yıkıyordu. Gözleri ateş gibi yanan bir tavşan, şosenin ortasından, kıyıdaki fondalıklara sıçradı gitti...

Ormandan, karanlıklardan, kuş, böcek; su seslerinden uzaklaşmak, beni biraz sakinleştirmişti. Çünkü yol, orman gibi karanlık değildi. Göğün koyuluğu üstünde parlayan yıldızların yakın ışıkları, geceye sırlı bir aydınlık veriyordu.

Volânı kullanıyor, hem de istediğin için yavaş sesle birşeyler mırıldanıyordum.

Sesimi tanımıyordum. Bu, öyle yürekten, öyle içten bir sesti ki; benim yarı çocuk kalbim, böyle olgun ve duygulu bir şarkı için dudaklarımda nasıl çarpardı?

Hayatımda ilk defa, bir erkekle, böyle, şehrin kıyısından, kırların eteğine açılmıştım. Bu, hiç yapmadığım işi yapmak, kalbimi çılgın gibi çarptırarak, bana bir ceza vermişti.

Ben, şarkı söyliyerek tabiî halime dönmeğe çalışırken; meğer, küçük sevgilim çılgın hislerin içine düşüyormuş. Arabanın lâmbaları birdenbire söndü. Önümüzde uzayıp giden ışık yolu karardı. Ve araba sarsılarak durdu.

Ellerim, artık hareket etmiyen volânda kalamazdı. Yana çekilmek istedim. Fakat, kıpırdayamadım. Vücudumu iki kuvvetli kol sarmış, başımın yanında, yüreğimin yangını kadar sıcak bir baş vardı.

Dönerek sana baktım. Ilık ağustos gecesinin, damla damla ışık yağan göğü altında, sen, artık, kumral başının çocuk yüzlü erkeği değildin. Gözlerin, ateşten bir yıldız gibi parlıyor, solukların güneş kadar yakıcıydı.

Birdenbire, göğün üstüne karanlık bir örtü çekildi. Kulaklarımdan gecenin sesleri uzaklaştı. Rüyada uçanların hafifliği ve korkusu bütün vücudumu sardı. Bir alevin yüzümde dolaşarak, dudaklarımın ateşe kavuştuğunu biliyorum.

Biraz sonra, gökteki yıldızları gördük. Korkularımla alay eder gibi, olduklari yerde durmıyor, süzülüp kayarak, yerlerini değiştiriyorlardı Küçük sevgilimin yüzüne, dargın dargın baktım:

— Artık ben kullanmıyacağım...

Dedim. Volânı onun ellerine vermek, dört yanımın güzelliğini, yıldızları, doya doya seyretmek istiyordum. Dileğim olmadı, benim ellerim volânda, onun bir kolu belimde, uzun uzun, uçar gibi gittik...

Görüyorsun ya, beraber geçirdiğimiz günü, sana bir hikâye anlatır gibi yazıyorum. Başka, ne söyliyebilirim ki?

***

Büyükannem, ne çetin kadın. Aşk diye birşey tanımıyor. Çocukluktan başlayan arkadaşlığımızın aşka döndüğünü sezdiği gün, bizi ayırmak istedi. Acaba kendi hiç sevmemiş mi? Sevseydi, bizi ayıracağına birleştirmeğe çalışırdı.

Bu yazılarımı yarın gizlice postaya vereceğim. Sen cevap verirsen yine arkadaşımın adresine yaz.

Gözlerden öpmek fenadır derler korkarım. Saçlarından öperim....

«Nazan»

***

Büyükanne, sabaha karşı uyanmış, torununun odasında ışık görünce, yürürken ses vermiyen yumuşak terliklerini giyerek, genç kızın aralık kapısından içeri girmişti.

Yatağın biraz ilerisindeki yazı masasının üstünde lâmba yanıyordu. Büyükanne, torununun yüzüne, içi sızlayarak baktı. Mırıldandı:

— Küçüğün bir derdi var...

Yanan lâmbayı söndürmek için masaya yürüdü. Biribiri üzerine yığılmış bir deste yazılı kâğıt, merakını çekti. Kâğıtları destesile alarak, kendi odasına geldi. Gözlüğünü takarak, torununun yazılarını sonuna kadar okudu.

Bitirdiği vakit, gözleri yaş içindeydi. Hafifce titreyen parmaklarına bir kalem alarak mektubun sonuna şu sözleriyazdı:

"Sevgili çocuklarım.

Babamın, vaktile bana yaptığını, benim de size yapmak üzere olduğumu, bu mektupla anladım. Birdenbire kusurumu anladım. Yollarınızın birleşmesi için, ellerinizi ben kavuşturacağım. Aziz çocuklar....

«Büyükanne»

Mektubu, aldığı yere bırakarak lâmbayı söndürdü.

MISIR SARAYINDA

BÜYÜK BİR AŞK ROMANI

Eskiler Nil için: «Cennetin bir nehridir» derlerdi. Nitekim bu nehir hakkındaki bugünkü telâkkiler de böyle değil mi? Bugün, güzel Nil 6500 yıllık bir medeniyetle, 6500 kilometrelik bir yoldan getirdiği temiz bir aşkı, âsîl hükümdarına bağışlamış bulunuyor. İşte, güzelliği, asaleti ve iyi ahlâkı ile ün salmış olan Majeste Birinci Faruk, bir müddet evvel resmen tahta oturmuş, ve memleketinin mukadderatını kendisi idare etmeğe başlamış bulunuyor.

Mısır Hanedanı Nasıl Kuruldu?

1769 yılında, İngiltere tarafından bütün Vellington dünyasına şu haber verilmişti :

«İskenderye şehrinin Napolyon Bonapart caddesinde, fakir, fakat çok âsîl bir ailenin çocuğu olan Mehmet Ali, eski Firaunların ülkesini avucu içine almağa hazırlanıyor.»

Bu anî haber bütün Velling - ton dün- yasını harekete getir - miş, birçok mü- nakaşalara yol açmıştı. Hattâ ananelerine bağlı, bencil İngiliz lortları :

Kıral altı yaşında iken

«—Nasıl olur da bir Mehmet Ali [1] Firaunlar ülkesini avucu içine alabilirmiş?» diyerek biribirlerine girmişlerdi. Fakat, tarih, bu iddiada bulunanlara, birkaç sene sonra Mehmet Alinin nasıl bir kahraman olduğunu ispat ediyordu. Büyük teşkilâtçının ölümünden sonra oğulları İbrahim ve İsmail Paşalar da, babalarının gayesini tahakkuk ettirmek için uzun mücadelelerde bulundular. Daha sonra, bugünkü Mısır kıralı Majeste Birinci Farukun babası merhum kıral Fuad Mısır tahtına geçmişlerdi. Bugünkü Anne kıraliçe Nazlı, aslen, Napolyonun Mısır seferinde arkadaşı olan Liyonlu Sevé'nin ahfadındandır. Sevé Fransız imparatorluğundan ayrılarak, Mısıra gelmiş ve ihtida ederek Süleyman paşa ismiyle Mısır ordularının başına geçmiştir. Mehmet Alinin Mısır saltanatını kurumağa çalıştığı sırada, Suriye üzerine müteaddit seferler yapmıştır.

***

Mısır hanedan ailesinin [F] harfine karşı büyük bir sevgisi vardır. Bu da, - Anne kıraliçe Nazlının bir inanış ve itikadı olsa gerek. Nitekim, bunu da bize ispat eden kendi isminden başka bütün saltanet ailesi mensuplarının F harfiyle başlıyan isimleridir. Müteveffa kıralın adı Fuaddı. Bugünkü kıralın adı Faruk; kızkardeşlerinin isimleri de: Fevziye, Faika, Faize ve Fatmadır.

Majeste Farukun evleneceği kızın ismi Safinaz iken, Anne kıraliçe ile Kıralın arzusiyleFerideye kalbedilmiştir.

Fransızlar bu isimlerin böyle oluşunu : Anne kıraliçenin Fransızı çok sevmesinden ileri geldiğini iddia etmekte, ve buna diğer bir misal olarak da: Mısırın şimdiki Paris elçisinin Fahri paşa ismini taşımasını göstermektedirler. Biz ise, bu Fransız iddiasını kaydı ihtiyatla telâkki ederken, Anne kırali çenin kıral Fuadı pek fazla sevmesinden ileri geldiğini zannediyoruz.

Samajeste Kırall Faruk

Majeste Farukun Kısa Hal Tercümesi

Kıral Faruk 11 şubat 1920 tarihinde Kahire (Abidin) sarayında dünyaya gözlerini açmış ve 29 temmuz 1937 tarihinde Mısır tahtına culus etmiştir. Tahsilini Londrada ikmal etmiş olup, en fazla meşgul olduğu şeyler; Spor, Arkeoloji ve Güzel sanatlardır. Muhtelif seyahatlarında raslıyarak, kendi şahsî pa-

Yazan:

YAŞAR SİHAY

[1] Mehmet Ali: Kavalalı Mehmet Ali Pş.dır.

rasiyle satın almış olduğu eski eserleri, Kabire müzesine hediye etmiştir. Bunların sayısı belli değildir. Yeni kıralın her hususta babasına benzeyişi de, Mısır halkını sonsuz bir sevince boğmaktadır.

Kıralın Gizli Aşkı

Kıral Faruk daha küçücük yaştanberi büyük bir aşk ıstırabı içinde yaşamış. Fakat, bunu kıral ilân edilinceye kadar hiç kimseye sezdirmemiştir. Bu aşkın hiç şüphe yok ki, nasıl meydana geldiğini merak edecek, ve siz de:

— Nasıl olmuş? diyerek soracaksınız.

Bütün saraylarda olduğu gibi, kıraliçe Nazlının da bir damdönörü vardı. Fakat, bu kadın kıraliçeye damdönörlükten ziyade arkadaşlık vazifesi görüyordu. Bu, eski Mısır devlet adamlarından Sait Zülfikar paşanın oğlu Yusuf Zülfikar paşanın ailesiydi. Sarayda kıraliçe Nazlı tarafından verilen bir dairede oturuyordu. Küçük kızı, prens Farukla birlikte oynuyordu. Hattâ, birçok defalar da Faruka gelen oyuncaklar, bu iki yaramaz arasında taksim ediliyordu. Her yere beraber gidiyorlardı; deniz ve araba gezintilerinde bu iki çocuğu biribirinden ayırmak imkânsızdı. İşte böylece kardeşce oynıyan çocuklar, yaşları ileriledikçe başka başka duyguların esiri oluyorlardı. Nitekim, bugün bütün dünyanın karşılaştığı nişanlanma hâdisesinin kahramanı Safinaz, prens ve bugünkü kıral Farukun küçüklük arkadaşı olan kızdır. Şimdi Anne kıraliçe Nazlı ile eski damdönörü ve bugünkü en aziz arkadaşı; biribirini sık sık kucaklamakta ve evlâtlarını mürüvvetlerini bir gün evvel görmek için, sabırsızlıkla o mesut günü beklemektedirler.

Nasıl Nişanlandılar?.

Majeste Faruk kışı geçirmek üzere (Sen Morise) giderken, kızkardeşleriyle birlikte çocukluk arkadaşı Safinazı da beraberine almağı unutmamıştı. Safinaz henüzon altı yaşındadır. Beraberce

Kralın kızkardeşlerinden Fevziye, Faize ders okurlarken. "Arkada sağda„ Yarının kıraliçesi Safinaz görünüyor.

(Sen Moriste) kış sporlarını yaparlarken, Faruk artık senelerce süren bu aşkına nihayet vermek istedi ve mertçe:

— Safinaz! bana varacak mısın? diye sordu. Genç kız:

— Ona şüphe mi ediyorsunuz? karşılığını verince, Paristen satın almış olduğu nişan yüzüğünü cebinden çıkartarak, genç kızın parmağına taktı; böylece resmen nişanlandılar. Bu haber Mısırda duyulunca halk sevinçlere boğuldu. Bütün Mısır telgrafhaneleri, tedavi maksadile seyahata çıkmış bulunan Yu-

Sevimli Safinaz "ikinci sırada solda„ müstakbel kocasının kız kadeşlerile birlikte Alplarda bir dağ gezisine giderken..

suf Zülfikar paşaya, bu hayırlı haberin müjdesini vermek için seferber edildi. 1937 yılı Mısır milleti, saltanatı ve birinci kıral Farukla müstakbel kıraliçenin saaeetleri için, uğurlu bir yıl olarak ilân edildi.

Yarının Kıraliçesi

Anne kıraliçe ile Majeste Faruğun arzusu üzerine Safinaz ismi Ferideye tahvil edilmiştir. Düğünleri gelecek kış yapılacaktır. Yalnız burada herkesin merakını mucip olan bir nokta var. O da: «Teaddüdü zevecat» meselesidir.

Kraliçe Nazlı yarının kıralına şefkat ve sevgiyle bakıyor.

Acaba bu hususta Majeste Faruk ne düşünüyor? diye soracak olursanız, alacağınız cevap çok kat'î ve şiddetlidir. Genç kıral, İngiltere kıralı Samajeste Altıncı Jorjun taç merasiminde bulunduğu sıralarda, yanına birçok âsil İngiliz Misleri sokularak:

— Siz de evlendiğiniz vakit kaç karı alacaksınız? diye sormuşlardı. Majeste Faruk bu suale dehşetli içerlemiş ve bu Mislere:

— Size 1867 de Hidiv İsmailin söylemiş olduğu bir sözü tekrar etmek mecburiyetini hissediyorum: «Memleketim vahşî bir Afrika parçası değil, soysal Avrupanın bir parçasıdır».

Majeste Faruk müstakbel kıraliçeyi son derece sevmektedir.

Her iki genç, nişanlanmakla ıstıraplarının bir kısmını bertaraf etmiş bulunuyorlar. Lâkin yine kalpleri çarpıyor. Çünkü Feridenin yaşının ufaklığı, daha bir müddet için iki kalbin birleşmesine engel teşkil ediyor. Bu vesile ile bir şairin, Akdeniz için yazmış olduğu bir şiirinde:

«Saadet daima öte sahillerdedir» dediği gibi, bu iki gencin saadeti de ancak iki kalbin birleştiği gün tamam olacaktır.

Istıranca Eteklerinde

Yazan: ***Mükerrem Kâmil Su***

No: 5

Gökyüzü, kendisine kol açan yüksek ağaçlara çok yakın bu gece.. ay, aydınlık bir yüz gibi gönle dinlenme veriyor.

İki sıralı kocaman ağaçlarla çevrilen uzun yolda araba tekerleklerinin tıkırtısı, arada sırada ormanın derinlerinden gelen oğultular arasında kayboluyor. Berrin, arkaüstü uzandığı arabada, boşlukta kayan yıldızlara baka baka gülümsüyor.

— Biraz uyusan Berrin.

— Gece öyle güzel ki Cevad., onu uyku içinde geçirmek haksızlık olacak. Çocukluğumda dinlemiştim. Hatta türküsü de vardı galiba. Balkanlarda mı, başka bir yerde mi pek hatırımda değil; birkaç aile uzun bir yolculuğa çıkmış. Arabaları çok yüklü imiş. Eşyaların üstünde uykuya dalmışlar. Sabahleyin uyandıkları zaman kundaktaki bebeğin yanlarında olmadığını görmüşler. Genç gelin çığlıklar atmış. Saçlarını koparmış, göğsünü yumruklamış. Fakat ağaç dallarından birine takılıp kalan küçüğü bulamamışlar. Şimdi buralardan geçerken aklıma hep bunlar geldi. Ya bizim Tungamızın başına da böyle birşey gelirse...

— Çocuksun sevgilim. Ben uyuyacak değilim ki.. hem bizim İstıranca ormanı, gökleri kucaklamak sevdasında!.. Fanilere el uzatacak hali yok.

Berrin tatlı tatlı güldü.

— Dalların gözleri okadar yükseklerde olacağına, biribirlerine baksalardı ne güzel olurdu.

— Sahi Berrin. Kucaklaşırlar, ve bu uzun yolları nefis bir tünel haline getirirlerdi.

— Gündüzleri çok sıcak olur mu burası?

— Yook... Güneş dallardan öyle güç sıyrılabiliyor ki., yorgun düştüğü için olacak yakıcılığını kaybediyor.

Cevad bir sigara yaktı. Duman döne döne uzaklaşıyor; sık yapraklı ağaçların arasına sokulmağa çalışıyordu. Genç kadın sigaranın ateşine bakarken yangın aklına geldi. Birdenbire doğrularak ormana bakmağa başladı.

— Ne oldun Berrin?

— Hiç.

— Yok birşey oldu sana. Ne var, sancılandın mı?

— Ormanda bir yangın çıkarsa diye düşündüm. Ne korkunc olur bu.. kurtuluş imkânı yoktur değil mi?

— Keşke bu yolculuğu gece yapmasaydık Berrin. Sinirlerin bozuldu yavrucuğum. Yangın ne diye çıkacak. Şimdi orman işyarları öyle tetikte duruyorlar ki.

Yeşil ağaç dallarının arasından köyün görünüşü...

Kollarını uzatarak karısını göğsüne çekti.

— Dizime koy başını Berrin. Belki daha rahat edersin.

Genç kadın battaniyeyi boğazına kadar çekerek kocasının kucağında büzüldü. Buraya ilk geldikleri günü düşündü. Alay İslâhiyeden hareket emrini alınca (...köy) için herkes birşey söylemişti. Fakat Berrin, otobüsten inip te Poyralının kargılardan, çitlerden, topraktan yapılmış küçük penceresiz evlerini görünce, içine nihayetsiz bir acı çökmüş; köy odasında yalnız kalınca ağlamağa başlamıştı. Kocası ile birçok yer gezmiş; Doğunun en bakımsız yerlerinde yaşamıştı. Hiç birini böyle sevimsiz, ürkütücü bulduğunu hatırlamıyordu. Bu his, birinci kuleye gelinceye kadar sürmüş; Cevadın bütün yalvarışları, vaitleri, gözyaşlarını dindirememişti

Halbuki sonraları Poyralıyı ne kadar sevmiş; hatta Kırklarelinde yaptıkları yolculukların birinde köyde, bir gece kendi isteğile kalmıştı bile.

Berrin evini düşündü. Fazlı çavuş komşularının, arkadaşlarının; telgrafı gösterince nasıl sevindiklerini, kendilerini karşılamak için nasıl hazırlandıklarını anlata anlata bitirememişti. Şüphesiz ki küçük çocukla gece Balkanı geçeceklerini hiç biri ummuyordu. Sabahleyin geldikleri duyulunca ne hoş bir sürperiz olacaktı bu...

Berrinin içi, temiz bir sevinçle çalkandı. Gökyüzü bütün ışıkları yanmış bir salonun aydınlık tavanını andırıyor; ormanın koyu karanlığı bu pırıltılı gecede hiç te korkunç görünmüyordu.

Cevat, ıslıkla bir köy türküsü söylemeğe başladı.

Çocuklar çoktan uyumuşlardı.

Bu seste öyle derin birşey vardı ki.. Berrin olduğu yerde ürperdiğini.. bu kuvvetli erkek sesinin büyüsü ile yeniden başının döndüğünü hissetti.

Cevat sevgisi, neş'esi, temiz, sıcak, tatlı hareketlerile tam on yıl kendisini yaşatmış; avutmuş, mesut etmişti. O kadar biribirlerine kaynaşmışlardı ki... Duyguları, düşünceleri, sevinç ve hüzünleri biribirine bağlanmış, gitmişti.

Genç kadın, Cevatsız bir gün bile aksamadan yaşayamıyacağını sanıyordu. Onun tarafından düşünülmeğe, korunmağa o kadar alışmıştı ki... Bu kuvvetli kolların, bu sıcak sesin, bu temiz, candan bakan gözlerin birgün uzaklaşıvermesi ihtimali genç kadını olduğu yerde sarstı.

Yüzbaşı, küçük kadının korkusunu sezmiş gibi sıcak ellerini onun ipek gibi yumuşak saçlarına daldırdı. Islık havasını değiştirmiş, içli bir ninniye başlamıştı.

Genç adam arada bir eğilerek karısının kulağına:

— «Tunganın miniminı annesi uyusun e.. o...» diyor ve dudaklarını karısının alnında, saçlarında dolaştırıyordu.

Bu ses öyle sarıcı, öyle dinlendirici ve inandırıcı idi ki... Berrin, onun daima kendisinin olduğunu, ölünceye kadar da böyle kalacağını bir kerre daha düşündü.

— Berrin, birinci kule göründü. Orada bir çay içeriz değil mi?

— Köprü üstünden dereye bakmama razı olursan..

— Canım karıcığım, zorla sinirlerini yoracak şeyleri çağırıyorsun. Ne lüzumu var gece yarısına doğru karanlık sulara bakmanın..

— Öyleyse arabada içeriz çayımızı.

— Peki.. nasıl istersen.. amma kırılmadın ya..

— Yok canım.

— Hava epeyi serinledi. Üşümeyesin.

— Kürklü palto yetişmiyormuş gibi bir de battaniye ile sardın beni. Nasıl üşürüm?

— Aman, hiç açılma yavrum. Balkanın ayazı zehir gibi işler insanın vücuduna. Korunmalı..

— Sen de kaputunun yakasını kaldır Cevat.

— Beni düşünme. Biz asker adamlarız. Dağda, bayırda, toprakta yatmağa.. sabaha kadar ayaz altında nöbet beklemeğe alışmış, gitmişiz.

Berrin, yeni evlendikleri zaman kocasından sık sık dinlediği İstiklâl harbinin tatlı, heyecanlı hatıralarına daldı. Afyonda nöbet beklerken nasıl donduğunu ve mert bir asker tarafından nasıl kurtarıldığını düşündü.

Cevadın demir gibi sağlam bir bünyesi vardı. Hastalık nedir bilmezdi. Bu uzun yolculuk gecesinde karısını, çocuklarını üşütmemek... Ormanın ıslak serinliği içinde onları hastalıktan korumak için hertürlü tedbire başvuruyordu.

Öte tarafta köyün kiraz, vişne, erik ağaçlarile bezenmiş büyük meyva bahçeleri...

Aaraba kule kahvesinin önünde durdu.

Camın arkasında bulanık bir ışık vardı. Askerler arkadaki arabadan atladılar. Tunga uyandı. Küçüğün karnını doyurmak için kahvedeki ocağı kuru dal parçaları ile tutuşturdular.

Berrin ateşin karşısına geçti.

Çocuğunu açıp, biraz dinlendirdikten sonra tekrar sararken, tatlı çıtırdılarla yanan dalların alevi yüzüne vuruyor; gözleri pırıl pırıl yanıyordu. Yavrusunu göğsüne bastıran bu taze kadın yüzü öyle derin, öyle mânalı idi ki... Cevat bu dağ başında.. kulübeden farkı olmıyan küçük kır kahvesinde.. onunla hayattan, insanlardan, cemiyetin, asrın bin bir icablarından uzak kalabileceğini düşündü.

Küçüğü tekrar yerine yatırdılar.

Berrin ellerini ateşe uzattı. Yavaş yavaş oğuşturarak ısıtdı. Kuru dalların yanık sesi.. ve pırıltısı o kadar hoşuna gitmişti ki.. oracıkta gözlerini kapamak, uzun uzun uyumak istedi.

Karısının yorgunluğunu anlıyan Cevat:

— İstersen geceyi burada geçirelim Berrin, dedi. Yarın gideriz.

— Nasıl olur. Çocuklar arabada rahatsız olmazlar mı?

— Hayır, yerleri çok iyi.. üstleri de sımsıkı örtülü.. hem açık havada uyumak sıkı sarındıktan sonra sıhhat için iyidir de...

— Nezle olmalarından korkarım.

Kahveci söze karıştı. Kilimler, yastıklarla arabayı öyle sardılar ki.. küçükler kucak kucağa tatlı bir uykuya daldılar.

Cevat ocak başında karısına yer yaptı.

Sabaha kadar onun baş ucunda üşümemesi için ocağa yerleştirilen ağaç kütükleri üstüne kuru dalları attı, durdu.

Karşısında uyuyan bu sevgili kadın rahat rahat soluk aldıkca, yüzbaşı Cevat ne kadar mesut olduğunu düşünüyor? Gönlünün, gözünün bu nefis, tatlı ve son derece uysal kadınla tok olduğunu düşünmekten gelen bir haz içinde gülümsüyordu.

* * *

Genç kadın gözlerini açar açmaz kocasının sıcak bakışları ile karşılaştı. Oadnın loş köşelerine bakarak doğrulmağa çalıştı:

— Aman ne kadar uyumuşum. Tunga hiç uyanmadı mı?

— Birkaç kerre uyandı. Kucağımda salladım. Kışkışladım. Yine uyudu.

— A.. hiç duymamışım.

— Tabiî, yorgunsun yavrucuğum? Az mı yol aştık?

— Ne vakit gidiyoruz?

— Kahvaltıdan sonra.

Fazlı çavuş büyük bir tepsi ile içeri girdi. Taze sütün nefis kokusu genç kadının iştahını açtı. Tereyağ, yumurta, bal ve halis buğday ekmeği..

Berrin hiç te şaşırmadı. Çünkü o, yolculuklarda Cevadın yaratıcılığına, yoktan var ediciliğine inanmıştı. İşi gücü karısını rahat ettirmek, onu doyurmk, dinlendirmek, eğlendirmek olan genç adam.. karısı uyanmadan önce herşeyi hazırlatmıştı.

Arkası 24 üncü sayfada

Doktor Johnson hususî surette imal ettirdiği karyola ve şiltelerin altına öyle aletler....

Uyku Nedir?

◆

Yazan: NÜZHET ABBAS

◆

Tıp âleminin pek yakın senelere kadar fennî bir tetebbüe tâbi tutmaktan her nedense geri durduğu bir mesele de: uyku meselesidir. Buna rağmen her memlekette her sene tonlarla uyku ilâcı satılmakta ve uykusuzluktan şikâyet eden halk ta, bu ilâçları seve seve kullanmaktadır.

1927 senelerine doğru Amerikalı Doktor Guttmann uyku hakkında bazı tetkiklerde bulunmuş ve şu neticeye vasıl olmuştu:

«Aklî hastalıklarla malûl olanlarla, vicdanı temiz olmayan kimseler uykuları esnasında yatakta mütemadiyen bir yandan öbür yana dönmekte; ve bu yüzden rahat uyuyamamaktadırlar. Buna mukabil bu gibi hastalıklarla ve vicdan azabı ile malûl olmayan temiz insanlar da, bir çocuk gibi sakin ve rahat uyuyabilmektedirler.»

Doktor Guttmann'ın uyku hakkındaki tetkiklerini kâfi görmeyen Ohio üniversitesi profesörlerinden doktor Johnson uyku ile şiltelerin alâkasını tetkike koyuldu. Doktor Johnson hususî surette imal ettirdiği karyola ve şiltelerin altına öyle aletler koydu ki, bu aletler karyolada yatan kimsenin uyku esnasında yaptığı bütün harekâtı kayd ve tesbit etmekte idi. Aynı zamanda bir fotoğraf makinesi de uykuda değişen vaziyetleri tesbit ediyordu.

Doktor Johnson'un tecrübeleri altı sene devam etti. 160 kişi altı sene müddetle doktorun mütemadî müşahedesi altında uyudular ve altı yaş daha ihtiyarladılar. Profesörün 2,500,000 ölçü ve 20.000 fotoğrafından uyku hakkındaki kanaatlerini kökünden sarsacak kadar garip neticeler çıkmıştır.

1 — Normal bir insan uzun zaman aynı vaziyette uyuyamamaktadır.

2 — Sekiz saatlik uyku müddetince vasatî olarak 35 defa vaziyet değiştirilmekte ve aynı vaziyet en fazla on dakika muhafaza edilmektedir.

3 — Bu tarzda uyku sıhhate en faydalı şekildir.

Sebeplere gelince: İnsan bünyesinin adalî teşekkülâtı o şekildedir ki, bütün adaleyi aynı zamanda istirahat ettirmek imkân haricindedir. Yan yatıldığı esnada bir adale grubu tam istirahat halinde iken, diğer bir adale grubu da faaliyet yüzünden yorulmaktadır. Yatakta bir vaziyetten öbür vaziyete geçmenin tek sebebi de bundan ibarettir.

Uykudan tabiî şekilde istifade edebilmek için şahıslara göre değişmek üzere gecede 20 ilâ 60 kere vaziyet değiştirmek normal addolunabilir. Herhangi bir sebepten dolayı (heyecan, açlık, hararet, inkıbaz) bundan fazla dönenler uykudan matlûp istirahati temin edememektedirler. Yatağın, yastıkların rahatsızlığı.. veyahut yukarda sayılan arızalardan dolayı 60 dan fazla vaziyet değiştiren insanlar sabahları kırık ve yarı yorgun kalmaktadırlar.

Umumî kanaat hilâfına çocuklar daha hırçın, ihtiyarlar ise daha sakin uyumaktadırlar. Vücutlarile çalışanlar fikrî meşgalesi fazla olanlardan daha sakin ve uzun uyumakta, kadınlar ise erkeklerden yüzde otuz nisbetinde daha rahat uyumaktadırlar.

Doktor Johnson aynı zamanda dar yatakların zararlı olduğunu.. ve bu itibarla karı koca beraber yatmak istiyorlarsa çok geniş yataklar intihap etmek mecburiyetinde olduklarını keşfetmiştir. Yatak ne çok yumuşak, ne de çok katı olmalıdır.

Ohio üniversitesi profesörü tetkikatını yukarda yazılan noktalara kadar tevsi etmiş, bundan sonra hernedense tamik etmemiştir. Fakat doktor Johnson'un bıraktığı yerden işe başlayan diğer bir profesör, doktor Giddings on iki çocuk üzerinde ve 170,000 uyku saati esnasında yaptığı tetkiklerde şu neticeye vasıl olmuştur ki sıcak, uykudan evvel ağır yemekler, heyecan, bünyevî ıstırap uykuyu haleldar eden âmillerin başında gelmektedir.

Doktor Giddings'e göre uykudan evvel idman, sıcak yahut soğuk su banyoları; geceleri fazla okumak yazmak; soğuk yahut sıcak içkilerin uyku üzerine hiçbir tesiri yoktur. Buna rağmen yatmadan evvel çocuklara verilen bir bardak ılık süt uyku üzerinde iyi tesirler yapmaktadır.

Bütün bu tecrübelere rağmen uykunun fiziyolojik sebepleri henüz kat'î olarak kestirilememektedir. Uyku esnasında bir vaziyette yorulanın, hemen öbür vaziyete geçtiği gibi, yataktan düşenler de görülmektedir. Sıcakta yorganını üzerinden atmak, üşüdüğü vakit yorganı fazla çekmek; fakat daima nefes alacak bir delik bırakmak gibi uyku esnasındaki tamamile şuurî harekât da göstermektedir ki: uyku ile uyanıklık arasında esas itibarile bir fark yoktur. Fikrî ve bünyevî faaliyetlerin inkıtaa uğramaması da gösteriyor ki uyku ve uyanıklık birdir.

Dr. Giddings bu hususta şunları söylemektedir: Uyuyan bir insanı iyice tetkik edecek olursanız uyuyanın halinde uyanık bir insanınkinden esas itibarile bir fark müşahede edemezsiniz. Şu halde uyku hakikî dünyadan muvakkat bir zaman için hayalî bir âleme intikal de addolunabilir.

Uyku hakkında hastane ve lâboratuar tetkiklerinden şunları anlıyoruz: İnsan uyuyunca nisbî baygın bir hale düşmektedir. Reflex adalî harekât azalmaktadır. Teneffüs daha ziyade göğüstendir. Tansiyon düşmekte, kalp darebanı yavaşlamaktadır. İdrar ve burun ifrazatı son derece azalır. Kan daha

ZENCİLERİN PİSİKOLOJİSİ

◆

Bütün medenî milletlerin pisikolojik mahiyetlerini temsil eden «Güzel sanatları» olduğu gibi, henüz yarı vahşet halinde bulunan kavimlerin dahi kendi düşünce ve duygularını -yani seciyelerini- gösteren güzel sanatları vardır. Ve nasıl ki medenî insanların güzel sanatlarının tetkiki ile onların ne gibi düşünce ve duyguları olduğu anlaşılabilirse.. öylece henüz yarı vahşet halinde bulunan kavimlerin güzel sanatları hakkında tetebbular yaparak, onların ne gibi seciyelere sahip oldukları anlaşılabilir. Bu sebepten dolayı güzel sanatların pisikoloji noktasından büyük ehemmiyeti vardır.

Güzel sanatlar düşünce ve duyguların mahsulüdürler, onların ifadesini teşkil ederler. Pisikoloklar bir ulusun düşünce ve duygularını anlamak için, bilhassa onların sanatlarını tetkik ederler.

Meselâ: Afrika zencilerinin düşünce ve duygularını öğrenmek için, onların güzel sanatlarına müracaat etmek icap eder.

Son günlerde bazı İngiliz bilginleri bu sahada geniş mikyasta teşebbüslerde bulunmuşlar; Afrikanın her tarafını dolaşmışlar, Zencilerin güzel sanatlarına ait birçok eserler toplayıp bunlarla Londrada büyük bir sergi tertip etmişlerdir. Bu esesrler arasında en ziyade göze çarpanlar bir takım resimler ile oymalardır. Resimlerin mühim bir kısmı Zencilerin yaşamak usullerini, âdet ve ahlâklarını gösteriyor; bunlar etnoloji cihetinden büyük bir ehemmiyeti haizdirler. Bu resimlerden biri yüzmek halinde bulunan bir timsahı gösteriyor. Bu timsah ağaçtan yapılmış olup, çeşit çeşit renkler ile boyanmıştır ve bir başlık

Bu musikî aleti ancak dinî rakıslar esnasında

şeklini haizdir. Öyle zannolunuyor ki balıkların bol avlanması için hususi ayinler icra edildiği zaman zenci Ruhaniler bu başlığı taşırlarmış! Diğer bir resim dinî rakıslar yapıldığı sırada kullanılan bir maskeyi gösteriyor. Bu maske ağaçtan olup boyanmıştır, ve üzerinde keçi tüyünden saç, sakal ve bıyık yapılmıştır. Üçüncü bir resim kırmızı ve siyah boyalarla boyanmış kadın şeklinde bir rubapdır; bunun yanında ruhları temsil eden işaretler gösterilmiştir. Bu musiki aleti ancak dinî rakıslar esnasında kullanılmakta, ve raksedenlere rehberlik etmektedir. Dördüncü bir resim de fenalık yapan ruhları aramakta olan ve çiviler ile mücehhez bulunan bir fetişi gösteriyor. Bu fetiş, ayrıca ölüm tehditlerinde bulunan bir mızrak ile dehşet verici bir aynayı da taşımaktadır.

İşte bu resimler ile Londradaki sergide gösterilmiş olan sair eserler tetkik olunursa Afrika Zencilerinin düşünce ve duyguları hakkında oldukca sarih bir fikir edinilebilir.

Bundan başka bu resimler ile şekilleri meydana getirmek için kullanılan malzeme dahi tetkik edildiği takdirde, Afrika Zencilerinin alelâde san'atlar üzerindeki maharetlerinin derecesi de anlaşılabilir: yukarıda bahsı geçen rubabın sekiz teli hurma ağacının köklerinden yapılmıştır. Fetişin taşıdığı çiviler ile mızrak, ayna da Afrika Zencilerinin san'at noktasından epeyce ilerlemiş olduklarını gösteriyor.

Londrada Zenci güzel sanatlarına dair tertip edilmiş olan bu sergi: gerek etnoloji, ve gerek psikoloji noktalarından tetkike şayandır ve Afrika Zencilerinin düşünce ve duygularını güzelce temsil ediyor. Bu düşünce ve duygular henüz pek iptidaî bir mahiyette bulunuyorlar, fakat asırların geçmesile gittikçe tekâmül edebilecektir. Ancak Afrika Zencileri Avrupa medeniyetile gittikce daha yakından temasa girmektedirler, tabiidir ki, o zaman kendilerinin tekâmül keyfiyeti de, daha ziyade sür'at kesbedecektir. Nasıl ki bugün Amerikadaki Zenciler, mahallî yüksek medeniyet ile yakından temasta bulunmak suretile, pek çabuk tekâmül etmişlerdir.

---

ziyade alkalinleşir. Bütün bunlar itiyat kuvveti toplamak içindir. Mamafih bütün bu müsbetler karşısında uykunun neden geldiği halâ meçhuldür. Yorgunluktan desek doğru olmaz; çünkü fazla yorgunluk, uyku değil bilâkis uykusuzluk tevlit etmektedir.

Uyku, belki de sırf bir itiyattan doğmuştur. Beşer, kendini bildi bileli günün, yahut gecenin muayyen saatlerinde uyumaktadır.

Diğer taraftan hayvanlar arasında uyku mekanizması başka türlü işlemektedir. Hayvanlar kısa kısa müddetlerle ve gayrı muayyen zamanlarda uyuklamakla uyku ihtiyaçlarını defedebilmektedirler. Gece olsun, gündüz olsun bir hayvan, daha ziyade karnı doyduktan sonra uyumaktadır.

İnsanlar uykunun intizamını bozdukları zaman rahatsız olurlar ve esas uykusuzluk bundan sonra baş gösterir.

İnsan hayatı için uyku şarttır. En uzun müddet uykusuz kalma rekoru 231 saat; yani on günden daha az bir müddete inhisar etmektedir. Gazete havadisi olarak aylardanberi uyuyamadıklarını okuduğumuz şeyler, efsaneden ibarettir. Geceleri uyumadıkları söylenen bir çok kişilerin, gündüzleri şekerleme nevinden kısa müddetler uyudukları muhakkaktır. Bu meyanda geceleri ancak bir kaç saat uyuyarak yaşayan Edison, Napoleon Bonaparte ve John Wesley gibi meşhur insanların da gündüzleri kısa müddetlerle uyudukları meçhul bir hâdise değildir.

Uykusuzluğun bir çok sebepleri olabilirse de bu, başlıbaşına bir hastalık değildir. Istırap uykuya mâni olabildiği gibi, heyecan da uykuyu son derece bozar. Uykusuzluktan şikâyet edenlerin bir çoğu uyuyamamak korkusundan muztariptirler. Bu korku, esaslı bir hastalık geçirildikten sonra baş gösterir ve devam eder.

Birkaç gece uykusuz kalmakla vücut bundan, açlık ve hastalık gibi fazla müteessir olmaz. Bunu bir gecelik deliksiz uyku ile telâfi mümkündür.

Uykunun en dinlendirici saatleri ilk iki üç saattir. Bu üç saatten sonra uykudan edilen istifade saatler tevali ettikce azalmaktadır.

İşte, uyku hakkında fennin şimdiye kadar keşfetmiş olduğu hakikatlar bunlardan ibarettir. Gariptir ki insan hayatının bu kısmı bu kadar az incelenmiş, tetebbü edilmiştir.

ARTİST MELİKE CEMALE GÖRE AŞK NEDİR?

Yazan:
NİYAZİ ACUN

Çalışmış olduğu bahçede, gece oynıyacağı oyunların provasını yapmakla meşgul olan Melike Cemal ile görüşülecek tam zamandı. Provasını bitirince, kendisiyle tanışmak gayet kolay oldu.

Birer neş'e kaynağı olan gözlerine baktığım vakit, mükemmel bir Türkçe ile:

— Afandum.. Bu muzik saz muziğidir. Oryantal dansların muzikleri başkadır. Bu sebeple oynıyacağım oyunların gündüzden muhakkak bir kere provasını yapmaklığım icap ediyor.

***

İyi Türkçe konuşması merakımı mucip olmuştu:

— Türkçeyi ne zamandanberi konuşuyorsunuz? dedim.

Her sözüne «afandum» la başlıyan Melike Cemal gayet ciddi bir tavurla:

— Suriyeli her münevver Türkçeyi iyi bilir? Yalnız münevverler değil, bütün Suriyelilerin Türkçeyi bilmeleri lâzımgelir. Düşününüz bir kere, Türklerden ayrılalı kaç yıl oldu... Sonra en yakın komşumuz!..

Kolundaki kor renkli altın bilezikler kazancını teşhir eden artiste, bu mesleğe nasıl başladıklarını sordum:

— Taassubun hüküm sürdüğü memleketinizde nasıl oldu da siz, böyle artist oldunuz?

Bu sözüm üzerine gözlerinin deminki ateşli neş'esi yavaş yavaş söndü. Sâkin bir düşünüşle anlatmağa başladı:

— Tam bundan on iki sene evvel sahneye çıktım. Esasen ben, aslen Suriyeli değilimdir; Mısırlıyımdır. Babam ticaret dolayısiyle Mısırdan Suriyeye gitmiş ve orada işleri iyi gidince yerleşmiş kalmıştır.

Berutta oturuyorduk. On yedi yaşında idim. Beni bir gece ilk defa tiyatroya götürdüler, ruhları teshir eden bir muzik çalmağa başladı. Muzik başlayınca perde açıldı ve güzel vücutlu bir beyaz kadın, muziğin ahengine uyan estetik hareketlerile dansetmeğe başladı. Oyun çok hoşuma gitti, hayatımda böyle güzel bir dans hiç seyretmemiştim. Muziğin ve dansın tesiri altında kaldım.

Fotoğraflarımız: Foto Rekor.

— Halbuki hiç te aç kalmadım, aksine büyük bir servet te yaptım.

Musikiye istidadım vardı. O gece duyduğum muziği hemen hemen ezberlemiştim, artık evde boş zamanlarımda, sahnede seyrettiğim artist gibi, dansetmeğe başladım.

Berutta Fransız lisesinde okumuştum, iyi dansettiğime kanaat getirince, edeceğim dansları o artist gibi başkalarına seyrettirmek ihtırasına kapıldım. Ben de artist olmak istiyordum.

Bir gün Şama bir Fransız revü trupu gelmişti. Bunu fırsat bilerek revünün direktörüne gittim, iş istedim, Önce prova edeceklerini söylediler. Dansettim, beğendiler ve beni kumpanyaya kabul ettiler.

Esasen ben, aslen Suriyeli değilimdir; Mısırlıyımdır.

Sahneye çıkacağımı haber alan ebeveynim, ve hattâ bütün akrabalarım beni sahneden menne çalıştılar.

İşte o tarihtenberi bundan iki sene evveline kadar ailemle dargındım.

— Ailenizle nasıl barıştınız?

— Afandum. Onlar, bana: «kızım, artistlik müslümanlara yakışmaz, cehennemlik yapacaksın kendini de, bizi de, sonra, açta kalır açlıktan ölürsün!» dediler.

Halbuki, hiçte te aç kalmadım, aksine büyük bir servet te yaptım. İki sene evvel darda kalan babam, kendisine yardım etmemi istedi.. ve bu vesile ile barıştık.

— İyi bir dansöz olabilmek için ne yapmak lâzımdır?

— Bir çocuğu küçük yaştan hazırlarsanız, vücudu dansa çok müsait olur.

Vücut güzelliğinden sonra muzik bilmesi şarttır. Avrupada iyi dansöz yetişmesinin sebebi şudur:

Onlarda dans bir meslek olmuştur. Hayatını dansla kazanmak istiyenler mekteplere giderler, ve orada bir dansöze lâzım olan dersleri mükemmel öğrenir ve sahneye olgun bir surette atılırlar. Böyle bir dansöz, vücudu güzel ise birdenbire meşhur olur.

Şarkta çok ve iyi dansöz yetişmemesinin sebebi budur. Garpta bir genç kız hayaline esir olarak ve ailesinin hatırını kırmıyarak Holivutta sahneye intisap edebilir. Hayatta kolay ve rahat kazanmak yollarını pek güzel bulabilir! Bizde artistliği hor görmek, bu mesleği bir nevi hafif meşreplik gibi saymak varken, Şarklı kızların sahneye fazla atılmaları müşküldür.

— Kaç filim çevirdiniz?

— Şimdiye kadar birçok filmler çevirdim:

Sahir, Çöl Güneşi, Eşsiz Bakire ismindeki filmlerin baş rollerinde bulundum. Diğer filmlerde ikinci oyuncu derecede rollerim var.

— Sahne artistliği mi, film artistliği mi kolaydır?

— İyi bir artist için zorluk mevzuubahs değildir; fakat, sahnede seyircilere karşı dansetmek heyecanı çok fazladır. Filmde bu heyecan yoktur.

— En ziyade hangi danslarda muvaffak oluyorsunuz?

— Oryantal danslar ediyorum. Ben, Avrupa sahnelerindeki şöhretimi, oryantal danslarıma borçluyum.

Kısa bir düşünüşten sonra, Suriyenin içtimaî hayatından şikâyet etti:

— Suriyede halkın ekseriyeti cahildir.

— Oryantal danslar ediyorum. Ben Avrupa sahnelerindeki şöhretimi oryantal danslarıma borçluyum...

... medeniyet ışıklarıyle aydınlatmak istiyen Arap âlemi, "Atatürk„ ün gösterdiği nurlu yolları taklide....

Cehaletle beraber yurdun koyu taassubu, sanatı öldürmüştür. Temaşa.. artistlik, muganniyelik san'atlarının kıymetini takdir eden münevverler, taassupla mücadele ediyorlar; ve bu münevverler, hattâ medeniyet ışıklarıyla cemiyetlerini aydınlatmak istiyen bütün Arap âlemi, «Atatürkü»n Türklere gösterdiği unrlu yolları taklide çalışıyorlar.

Derin ve ıstırapla bir iç çekerek:

— Artist olmak istiyen Türk kızları ne bahtiyardırlar. Onların san'at aşkını inkisara kalbedecek hiçbir mâni yok, bilâkis teşvik var.

Kendisini dikkatle dinlediğimi görünce güldü ve sözünü tevil etti:

— Temsil dolayısiyle bütün Avrupayı dolaştım, fakat, (eliyle işaret ederek) İstanbul ve şu Boğaziçi kadar güzel bir memleket görmedim.

***

Kendisine bir sigara verince, sigarayı memnuniyetle aldı ve:

— Araplar en ziyade Türk tütününü içiyorlar. Bilhassa Mısırda Türk sigaraları rağbettedir.

Sigarayı zevkle püfür püfür içerken gözleri Boğazın mavi sularına dalmıştı.

Onun bu hayran temaşasına bir nihayet vermek lâzımdı:

— Aşka inanır mısınız ve seksapeli aşka katıştırmalı mıdır?

Bu sözüm onu derhal harekete getirdi, ve bir ilim adamı gibi aşk hakkındaki düşüncelerini uzun uzun anlattı; ve sözünü şöylece bitirdi:

— Aşk olmasaydı, hayatın kıymeti olmazdı. İnsanlara su, hava kadar aşk ta lâzımdır.

Aşka inanmam diyen ne kadar insan gördüm ki, bir gün aşka inandılar. Dünyada aşk vardır. Plâtonik bir aşk yaşamak kadar ruhu besliyen bir zevk var mıdır.. Sorarım size?.

Dünyanın en büyük artistleri, san'atları derecesine göre âşık olmuşlardır.

Seksapel modası garpte yeni çıktı, sarışın insanlar umumiyetle soğuk olurlar, esmerler ise bilâkis şıcaktırlar. Bence seksapel kan sıcaklığıdır ki bu, biz Doğu kadınları için varit değildir; o cevher kanımızda bol bol vardır.

Esmerleri mi, sarışınları mı seversiniz, demeğe lüzum kalmadı, yanına Suriyeli bir Arap gelince, kalbinin aşk kaynaklarından taşan sevgi ışıkları gözlerine vurmuştu.

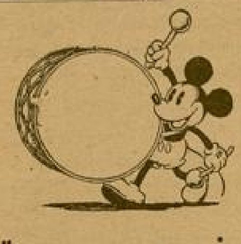

Öğretmenler İçin

DERS NOTLARI

ve

Talebeyi Görme Araştırma

DEFTERİ

30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80

Talebelik

Olarak, yeni ders taksimatına ve müfredat programlarına uygun olarak tertip edilmiştir.

Resimli Ay Matbaasından arayınız!..

DİKİŞ MAKİNASI

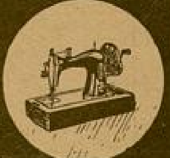

BİSİKLET

GRAMOFON

VE BİLUMUM MAKİNA ALETLERİNİZİ

YALINIZ

ZYGOMALA MAKİNA YAĞI İLE YAĞLAYINIZ

ASMA ALTI, VOLTO HAN N: 9

TEL. 22878 İSTANBUL

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden :

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz

Okuyucularımızın Yazılarından:

YANLIŞ NİKÂH

◆

Sözüm Çıkmazsa Burnumu Keserim

◆

« Mümtaz Özarar'a »

◆

Medrese yolunda bir haylı papuç eskittikten sonra, güç belâ hocalık payesine kavuşabildiğini haber alan bütün dostları, onu tebrike koşmuşlardı...

Müzakereci Abdülkadiri tanımayan var mı idi ki?. O, mdereseye kaydolunduktan nice sonra gelenlere, kaç defa icazetler dağıtılmıştı da Abdülkadir nihayet dördüncü partiye katılabilmişti. Tam yirmi üç sene sonra otuz sekiz yaşında olduğu halde.. Yarım asra yanaşan bir zaman içinde «Maksud» kitabını otuz altı defa tekrarlamış, «Merah»ı kaç defa okuduğunun hesabı karışmış, en kolay ve en az da zorluk çektiği topu, topu yirmi beş otuz sahife tutan «Bina» dersine iki buçuk sene sarfetmiş, onbeş defa tekrarlamıştı. «Benim oğlum bina okur; döner, döner, yine okur!» fehvasınca...

Abdülkadir son zamanlarda derslerini öyle pişirmişti ki, nefes almadan üstüste üç defa «Eşeddü» sigasını çekmekte onunla kimse yarışa giremiyordu. İlâlile birlikte ezberden, bir saat on iki dakikada «Maksud» okuma rekorunu da o kırmıştı. En sonra yirmi yedi dakika otuz üç saniye süren «Bina» rekoru da onda idi.. Artık nefes almadan hızlı okuma yarışlarında Abdülkadirin ismi hep başta geliyordu..

Abdülkadir medresenin hem kıdemlisi, aynı zamanda da en fazla rekoru olan; ve hatırı sayılır mollalardandı. Bunun içindir ki, Abdülkadirin icazet aldığını haber alan bütün tanışları, boyuna onu tebrike gidiyorlar ve evinde saatlarca oturup görüştükleri halde bir türlü ondan ayrılmıyorlardı..

Abdülkadir artık sabırsızlanmağa başlamıştı. Bereketversin ki, imdadına öğle namazı yetişti. Hemen namaz kılmak vesilesile evden ayrıldı.. Camiye gittiği zaman, namazın iki rekâtını kılar kılmaz ayakkabılarını kaptığı gibi hemen sokağa fırlayıp sağına, soluna bakmadan soluğunu doğru manifaturacı Hacı Seyyit efendinin dükkânında aldı. İki dolamadan ibaret olan Mollalık sarığını iki metre uzunluğundaki bir kavukla; yamalı emektar şam hırkasını da ülemayı kirama mahsus, geniş kollu, etekleri topuklarına kadar inen koyu lâcivert bir lata ile değiştirdi. Artık giyiniş tamam olmuştu, fazla sabredemiyerek hemen dışarıya çıktı.

Yolda kısa kısa adımlarla süzülerekten gidiyordu. Yürüyüşüne hiç diyecek yoktu. O, icazeti almazdan çok önce yürüyüş talimleri yapmış.. ve mükemmel surette hazırlanmıştı. İcazet merasiminde de müderris Feyzullah efendinin «yürüyüşün adap ve erkânı» hakkındaki nasihatlerini cankulaktan dinliyerek, bilgisinin eksik tarafını da bu suretle tamamlamıştı.. İş nazariyatla da kalmadı, bilhassa tatbikatta fazlasile muvaffak oluyordu. Hafif tertip sağa, sola öyle yalpalar vuruyordu ki, bu hareketleri, yürüyüş üstadı vaiz Hasan efendi bile güç başarabilirdi...

Bütün yol boyunca selâm toplayaraktan evinin kapısı önüne kadar gelmişti. Öksürüğünden efendisinin olduğunu anlayan en son aldığı dördüncü karısı Ayşe hemen kapıya koştu; birdenbire kocasının kılığının değiştiğini görünce yılışmağa başladı. Hemen ne söz bulsun da söylesin, çünkü o, bir köylü kızı idi. Abdülkadir, ticarî maksatlarla köylerde dolaştığı sıralarda onu görmüş, beğenmiş ve almıştı. Onunla evleneli bir seneyi geçtiği halde kadıncağıza daha hiç birşey öğretmemişti.

Yarım asra yanaşan bir zaman içinde "Maksud" kitabını 36 defa tekrarlamış....

Hemen kocasının sağ elini kavradığı gibi «Şap» diye öpüvermekle ona iltifat etti. Bu hareket hocanın pek hoşuna gitmiş olacak ki, ağzı kulaklarına kadar açılmış, iri çürük dişlerile sırıtıyordu.. İlerideki kapının aralığından manzarayı seyrettiklerini gördüğü diğer karılarını da çağırdı, artık sıra onlara gelmişti:

— Haydin bakalım, icazetli kocanızın elini öpün de göreyim sizi!.. Diyerekten fırın küreği gibi iki elini birden onlara doğru uzattı. Sağ elini Çerkes Aliye, solunu da en eski karısı Dudu yakalayıp ağız tadile şapırdata şapırdata öptüler. En son karısı Ayşe kıskanmıştı. Hemen telâşla kocasına yaklaştı, sağ elini tuttuğu gibi tekrar öptü. Öbürleri geride kalmak istemediler. Onlar da öptüler. En küçüğü bir daha öptü, ötekiler tekrarladılar bir daha.. bir daha, bir daha öptüler.. Hoca da hindi gibi kabarmağa başlamıştı. O sırada birdenbire kimbilir aklına ne esmiş olacak ki, çok haz duyduğu bu el öptürme merasimini bırakarak, kapıyı hızla çektiği gibi gitti...

Fetvahanede Müftü İzzet efendiyi yalnız bulan Abdülkadir, icazetnamesini önüne koymuş ve boynunu bir tarafa bükmüş, boyuna dil döküyor. Çalışkanlığını, medrese sıralarında çektiği türlü zahmetleri, kırdığı rekorları; ballandıra ballandıra anlatıyordu.

Nihayet müftünün gönlü oldu. Eline taze yontulmuş kamış kalemi aldı, ve hususî surette cilâlandırılmış yeşil bir kâğıt üzerinde bir iki dakika cızırdattı, cızırdattı; mürekkep kurumadan evvel yanındaki teneke kutudan aldığı yaldızı kâğıdın üzerine dökerek :

— Al bakalım, benim emektar Abdülkadirim; Allah rasgetire.. diyerekten kâğıdı eline tutuşdurdu. Abdülkadir yazıyı gözünün ucu ile süzmeğe başladı: Artık, aradığını tamamile bulmuştu. Bu yazı ile kendisine mescitlerde vaız edebilmek müsaadesi de veriliyordu.. Sevincinden yerinde duramamağa başladı. Dizleri üzerine çöktüğü yerden ayağa kalktı, karşısındaki sedirde iki büklüm oturan aksakallı müftünün elini öptükten sonra, kapıya kadar el kavuşturaraktan arkan arkan yürüdü.. «Abdülkadir kulunuza duayı unutmayın Müftü efendi hazretleri..» dedikten sonra Fetvahanenin oyma çiçekli siyah kapısını, gıcırdatmaksızın yavaşça çekip ayaklarının ucuna basaraktan; merdivenlerden gürültüsüzce inip gitti...

Bir taraftan icazet, diğer taraftan da vaizlik payesini ele geçiren Abdülkadir, birdenbire çok değişmişti. Evinde eskisi gibi karılarını karşısına alıp onlarla çalçene yapmıyordn. Akşamları yemeğini

ayırtıyor, hattâ küçük karısını bile sofrasına kabul etmiyordu. Yalnız odasına çekilip kitaplarile meşgul oluyor ve bir takım malihülyalarla gönlünü eğlendiriyordu. Birşey istiyeceği vakit sert bir lisan kullanarak karılarından birisinin adını çağırıyor; istediği hizmet yapıldıktan sonra, yanında biraz ayak sürtecek olurlarsa, hemen çekilip gitmelerini temin için suratını bir karış asıyordu.

İlk karısı Dudu hatun zeki ve aynı zamanda da çok tecrübeli idi. Bu vaziyetleri nereye varacağını sezmiş olmalı ki, bir gün yoldaşlar arasında meydana gelen bir toplantıda onlara derd yanıyordu:

— Herifin fikri bozuk, sonunda birşey çıkaracak...

En küçük hemen atılarak sözünü kesti:

— Haydi oradan gartalah garı, neye südü bozuh oluyomuş? sensin südü bozuh, eğer bunu efendiye habar vermezsem yüzüme de tukur!.

Ayşe, sen göreceksin, der gibi müstehzi gülümsedi, odadan çıktı. Dudu, sonra başını yoldaşı Hasibeye çevirerek:

— Gardeşim, Allah bu avrada âhıl versin; ben ne söyleyom o ne ağnayo, insan diye onu da araya gatacak degiliz ya, biz kendi başımıza derdimize yanalım. Ben herifin bu gidişatını doğrusu beğenmiyorum, hem bugüne bugün on senedir onun kahrını çekerim de hiç malımın huyunu bilmez miyim.. Amma burayı belleyin «Sözüm çıkmazsa burnumu keserim...»

Hoca artık mescit mescit dolaşarak bol keseden vaızlarına devam ediyordu. Bir gün Ahiler camisinde verdiği bir vaızda:

«Ey ümmeti Muhammet!. Mâlûmunuz olsun ki: Artık kıyamet alâmetleri zuhur edegeldi. Allah korkusu, haya, edeb, merhamet ne varsa kalktı... Böyle ümmete Peygamber mi şefaat eder!. Asla, asla hafazanallah. «Haza cehennemi zübera». Ancak ve ancak bir halâs yolu kaldı ki, o da nedir ey cemaati müslimin, bilir misiniz? Dinleyin ey günahkârlar, kulak verin sözlerime; zira pişman olursunuz! ankarip tövbe kapıları kapansa gerektir. Ruzu kıyamet geldi çattı.. Vakıt fevteylemek zamanı değildir. Bir ân evvel Allaha yaklaşmanın yolunu bulalım; hemancık o yola revan olalım.. İşte ey tarıkı müstakim.. Cenabı Haktaalâ buyuruyor ki: «ahır vakıt kullarımdan birisi dişinden tırnağından arttırıp ve her neye ki gücü yeter de elinden kopanını, âciz bendeniz gibi, bütün ömrünü ilme vakfeyleyen bir müslümana hediye eylerse, ol kulum için narı cehennemi haram eylerim!» buyuruyor. «Ve şol kadar da sevap ifa edilse gerektir ki, dünya üzerinde halk olunmuş ne kadar ağaç varsa herbirinden binlerce kalem yapılıp.. denizler de mürekkep olsa, ve ol kadar da kâtip melâike halk olunup yüzbin yıl yazsalar, yine ol kulun sevabını bitiremeyeler. Kitabı mübinde böyle muharrerdir. İnanmayan neûzübillâh kâfirdir..» Dedikten sonra vaızın nihayet kısmını bitirmişti. Dinleyenler üzerinde vaız pek müessir olmuştu. İhtiyar dul kadınlar, hocanın mübaleğalandırdığı bu sevaba erişmek için, ellerinde avuçlarında ne varsa boyuna ona taşıyorlardı...

Abdülkadir, mescit mescit dolaşarak yaptığı vaızlardan çok para kazanmış, ve az zamanda zengin olmuştu. Fakat o, yine hiç birşeye kanaat etmiyordu. Mollalığında alışmış olduğu cerciliği de elden bırakmadı, haftanın müsait günlerini köylerde geçiriyordu. Hocalığının ehli olduğunu köylülere de isbat etmişti. Artık köy halkı ona «Evliya efendi» lâkabını takmışlardı.. Muskacılıkta yekta idi. Evlen-

İlk karısı Dudu hatun zeki ue ayni zamanda da çok tecrübeli idi. Bu vaziyetlerin nereye varacağını sezmiş olmalı ki....

meyen kızlara yazdığı muskalarile koca bulduğuna herkesi inandırmıştı. Hele nikâh kıymada ondan uğurlu kimse bulunamazdı. «Yirmi üç bu kadar yıl ilimde dirsek çürütmüş, başına dört nikâh geçmiş Allahın mesut kuludur» diye herkes onu üstün görüyordu. Bu üstünlüğün başkaca sırları da vardı: Berber Mehmet Hafız, ıskatcı Ali efendi gibi geniş ağızlı kimseler habire Abdülkadir efendinin lehine propagandaya devam ediyorlardı. Tabiî bu iki emekdar da paysız bırakılmayorlardı.. şehir içi on kuruşa olan nikâh kıyma ücreti, Abdülkadir efendinin elile bir gümüş mecidiyeden aşağıya yapılmadığı halde, yine müşterinin ardı arkası kesilmiyor, herkes işinin uğurlu olması için boyuna Abdülkadirin arkasından koşuyor-

Yazan:

M. E. Sayman

lardı. Hattâ bu yolda günlerce sıra beklemeye razı olanlar da vardı..

Paralar su gibi akmağa başladı. Hocanın ise dârı dünyada yalnız bir düşüncesi kalmıştı: ona da ne yapıp yapıp bir çare bulmağa çalışıyordu. Yalnız dört evli olması, bu dileğine bir mani teşkil eder gibi göründüyse de, şeriatteki caiz cihetlerin birine müracaat etmeği hesaplıyordu...

Allah rasgetirdi. Bir gün memleketin eşrafından Halil Ağanın oğlunun nikâhını kıymak için yine uğurlu hoca çağırılmıştı. O akşam nikâh kıyıldı, fakat ne konuşuldu, ne söylendi ise nikâhtan sonra orada hazır bulunan halkın hepsinin suratı asılmıştı, hoca da homurdanarak caddeyi tutmuştu..

Acaba bunun sebebi ne olabilirdi, anlaşılmıyordu. Yoksa hocanın ücretini az vermişler de piyasayı mı düşürmüşlerdi?.. Belli değildi.. Mühim bir kalabalık hocanın peşinden koşuyor, bir kısmı bağırıyor, küfürler savuruyorlar; bir kısım halk ta hocanın yanına yanaşarak:

— Aman hoca efendi hazretleri, şu nikâhı burada, Hamzanın üzerine kıy... diye yalvarıyorlardı. Hocanın ise bu sözlere pabuç bıraktığı yoktu Onlara kısa ve sert cevaplar veriyordu:

— Emri ilâhiye karşı gelmek munafıklıktır, defolun şuradan...

Bu ne demekti, sebebi bilinemiyordu..

Aradan yarım saat kadar bir zaman geçtikten sonra, müftülüğe şu yolda bir fetva çıkagelmişti:

«Meselei varidede Zeyd nikâhı, Amr üzerine yapacak iken, kazara kendi üzerine kıysa şeriatın hükmü nedir?.»

Bismillâhirrahmanirrahim

«Elcevap: Zeydin nikâhı sahih ve şeriat üzeredir. Bu meselede de vaiz Abdülkadir efendi Şerife hatunun nikâhını, Hamza üzerine kıyacak yerde, eskaza kendi üzerine çevirdiğinden; kıyılan işbu nikâh doğrudur ve dört mezhep üzerine de sahihtir. Amel oluna..»

Dört sene nişanlı kaldıktan sonra, tam nikâh demlerinde iken, hocaya kaptırdığı sevgilisi için - daha pek toy bir delikanlı olan - Hamzanın gözleri ağlamaktan kan çanağına benzemişti. Diğer taraftan henüz on dört yaşlarında bulunan Şerife, şeriatın hükmüne boyun eğdirilerek, tek atlı eski bir paytona rakiben, hocanın evine doğru yol alıyordu...

YARIM

AYIN SİNEMASI

Sinema Dünyasında Bir İnkılâp

Sesli filim çıkınca birçok artistler ortadan çekilmeğe mecbur oldular. Çünkü sesleri mikrofona uymadı, ve şahsiyetleri yeni tekniğin bazı şartlarına uygun gelmedi. Norma Talmadge, Colleen Moore, Wilma Banky ve emsali gibi sessiz filmin taçsız kraliçeleri tahtlarından indirildiler.

Şimdi sinema âleminde gene böyle bir inkılâb olmak üzere.. Bu âlem. kadınlarda: daha çizgileri bariz yüzler; daha dolgun, fakat daha muntazam hatlı vücudler; daha büyük gözler, daha kalın dudaklar.. erkeklerde ise: daha mubalâğalı hareketler, daha gayritabiî tipler arıyor. Bu yenilmez kuvvet kimdir ? Television.

1938 senesinde Amerikada tam 200 sinema television tertiplerile teçhiz edilecek.. Yani her filim, gruplara ayrılmış olan sinema salonlarının bir ade gösterilecek, diğerlerine televisionla verilecek..

Bu usulle vücude getirilecek temsiller için muhtelif stüdyolarda, muhtelif meşhur yıldızlar ve artistler grupile birçok tecrübeler yapılmıştır. Bu tecrübeler en kısa mesafelerde, yani 6 - 8 kilometre dahilinde icra edildiği halde, verdiği neticeler pek feci olmuştur. Meselâ Mae West'in televisionla nakledilen vücud ve çehresi çok gülünç bir şekle girmiştir.

Doğrudan doğruya gösterilen filimlerde artistlerin çehrelerinde ve makiyajlarındaki küçük kusurların kolaylıkla kendiliğinden kaybolmalarına mukabil, televisionla nakledilen filimlerde bu kusurlar, çok büyük şekillerde farkolunmaktadır. Yine alelâde kordelâlarda gayet tabiî görülen selâm veya yarım dönüş hareketleri, televisionla verilen filimlerde ucu bucağı gelmez birer jest halini almaktadır.

Grete Garbo, Marlene Dietrich, Joan Grawford gibi bugünün hâkim yıldızların çehre ve vücudleri de televisionlu filimler için muvafık gelmemiştir. O halde artist kadrolarında yeni bir değişiklik, hem de mühim bir değişiklik yapmak icab edecek. Sessiz filimlerde aktör ve aktrislerin aşağı yukarı sade photogenique olmaları kâfiydi. Sesli filimler için photo - phonogenique şahsiyetler aranmağa başlandı. Şimdi ise sinemaya intisab edecek san'atkârların tele - phonophotogenique olmaları lâzım geliyor!. İçinizde böyleleri varsa haydi yarın, iş başına!

Gloria Swason'a dair!

Gloria Swanson, işte size doğru sözlü, doğru özlü bir kadın.. Ne 39 yaşında olduğunu, ne de 24 senedir beyaz perdede faaliyet göstermekte bulunduğunu saklamıyor.. İdeal bir koca bulmak için dört defa evlendiğini, dördünde de saadete erişemediğini ise her yerde uluorta söylemekten çekinmiyor.. Son zamanlarde Herbert Marshall ile ismi sık sık bir arada zikrolunmağa başlamıştı. Herkes onu beşinci defa evlenecek, ve bu İngiliz artistile de mes'ud olup olmıyacağını tecrübe edecek zannediyordu; lâkin bu tahminler boşa çıktı. İki senedir hiç bir filim de çevirmedi. Fakat şimdi yeniden çalışmak sevdasında..

" — Dinlenmeğe hasrettiğim iki sene zarfında, diyor, çok düşündüm. Her zaman saate bakıp daldım. Fakat akreble yelkovana değil.. Saniye iğnesine.. Neticede anladım ki hayatta hal yoktur.. Mevcut olan mazi ve istikbaldir. İnsanlara istikbal için çalışmak lâzımdır. Binaenaleyh tekrar mücadeleye atılmak, muvaffak ve mes'ud olmak arzusundayım.„

Hususî hayatında Gloria bugün pek de bedbaht sayılmamak icab eder. Çünkü yuvasında üç tane yavrusu vardır. Genç kız olmak devrelerine gelen ve annesinin ismini taşıyan Gloria.. Bu kız, ilk kocası Herbert Somborn'dandır. Vaktile evlâd edindiği Joseph ise 14 yaşına basmıştır. Son kocası Michael Farmer'den olan Michelle ise 5 yaşındadır.

Yeniden başlıyacağı san'atkârane hayatında da muvaffak ve mes'ud olacağı şüphesizdir.. Çünkü temsil hayatına Mack Sennett'in komedilerinde oynamakla başlıyan Gloria zeki, metin ve iradeli bir kadındır. Sessiz "Madame San- Gêne„ i Fransızların meşhur Rejane'ı kadar mükemmel oynamış, gene sessiz "Yağmur„ filminde ise Sadie Thompson'u mahirane yaşatmıştı.

" — Bundan sonra, diyor, tabiîdir hi genç kız veya vefasız kadın rollerine çıkamam.. Gayem, beyaz perdede insanî tipleri canlandırmak olacaktır. Benim fantezicilikle işim yok.. His, teessür, heyecan nerede varsa ben oradayım.. Ruhumda bu temayülü duymamış olsam muhakkak ki hiç birşey yapamam. Çünkü saadet ve muvaffakiyet, gök kuşağının yedi renkli ucuna benzer ki, onun kökü kalbde olmayınca insan kabil değil ona erişemez!„

Anna May Wong iş başında

Gerek sessiz ve gerekse sesli filimlerinde bütün sinema seyircilerinin takdirini kazanmış olan Çinli artist Anna May Wong, iki sene evvel terkettiği Amerikaya tekrar döndü. Anna bu müddet esnasında memleketini ziyaret etti; Avrupanın birçok şehirlerini dolaştı. Bu seyahat onun dinlenerek yeni bir enerji hamlesi göstermesine sebebiyet verdi. Nitekim, Holivud'a varır varmaz, hemen faaliyete girişti. Vaktile baş erkek rolü Warner Oland tarafından oynanarak beynelmilel bir şöhret kazanmış olan sessiz "Fu - Mançu„ kordelâsı; yeniden sesli olarak yapılırken Anna'yı unutmak mümkün müydü? Oradaki Çinli kızı, onun temsil etmesini istediler, Anna da memnuniyetle muvafakat etti.

Anna May Wong beyaz perdede ve san'at sahasında Çini temsil etmek ve Çinli ana ve babadan dünyaya gelmiş olmakla beraber Çinde doğmamış, 1907 senesinde Los Angeles'de cihana ayak basmıştır. Anna henüz bir mektep çocuğu iken filim artisti olmağa karar vermiş, ve kapı kapı stüdyoları gezerek Çinli bir çocuk artiste ihtiyaç olup olmadığını sormuş. Nihayet, bir tanesinden muvafakat cevabı almış ve "Çinin Acayib Çocukları!„ ismindeki filimde rol almıştır.

Büyüyünce ayni hulya ve rüyada devam etmiş, fakat annesi babası buna mâni olmak istemişler: «kendisini artist yapmak için değil evlenip, çoluk çocuğa karışarak bir Çinli kadının şanına yakışacak bir insan meydana getirmek için büyüttüklerini» söylemişlerdir.

Lâkin Anna onları dinlememiş, stüdyolarda dolaşmakta devam etmiş; ve ilk mühim rolünü Douglas Fairbanks'ın "Bağdad Hırsızı„ nda oynamıştır. Bunu "Dağ Leylâkları„, "Peter Pan„, "Picadelly„, "Alaskalı Kadın„, "Hayattan parçalar„, "Namus lekesi„ ve saire takib etmiştir.

Anna'nın ilk sözlü filmi ise "Aşk Alevleri„ dir. 1928 den itibaren Avrupada çalışan Çinli kız, bir müddet sonra Holivud'a dönmüş ve Sessu Hayakava ile birlikte "Ejderhanın Kızı„ nı çevirmiştir. Seyahate çıkmadan yaptığı son eseri ise "Tiger-Bay„ dı.

Anna May Wong Fransızca, İngilizce ve Almanca konuşur. Sporlardan: motörle gezmeyi, ata binmeyi, golf ve tenis oynamayı sever. Güzel piyano çalar ve bestekârlardan bilhassa Grig'le, Puccini'ye bayılır, entelektüel bir kadındır.

Willy Fritsch nasıl parladı ?

Willy Fritsch ismi anılınca akla neler gelir?.. Hiç şüphesiz sessiz olarak "Macar Raspodisi„, sesli olarak "Gizli Vazife!„, "Cennet Yolu!„, "Kongre Eğleniyor!„, "Siyah Güller„ ve diğer birçok filimler.. Bugün ise artistin ismi "Yedi Tokat„ ve "Bir Çocuk İçin Yapılan Mücadeleler„ kordelâlarile birlikte anılıyor. Çünkü Ufa'nın 1937 - 38 mamulâtı arasında Willy Fritsch'in vücude getirdiği eserler bunlardır. Bir taraftan da "Fırtınalı Havada Uçuş!„ filmine hazırlanıyor, orada tıpkı "Gizli Vazife„ de olduğu gibi bir karakter rolü oynıyacaktır. "Yedi Tokat„ ta partöneri Lilian Harvey'dir. "Bir Çocuk İçin Yapılan Mücadeleler„ de ise Lil Dagover'le birlikte oyna maktadır.

Wiyll Fritsch'in hiçbir artiste nasib olmıyan garib bir mazhariyeti, sinemaya intisab ettiği tarihten itibaren - ki bu aşağı yukarı on beş seneye varmaktadır, bir sene bile değiştirmeden aynı kumpanyaya, Ufa şirketine bağlı kalmasıdır

Willy, beyaz perdenin mühim bir şahsiyeti olmadan da hayatında pek öyle değişiklikler ve karışıklıklar olmamış, sakin ve mütevazi bir hayat yaşamıştır.

Gençliğinin ilk çağında doğduğu yer olan Kattovitz'den kalkıp Berline geldiği zaman, Siemena endüstri şirketine makinist olarak girmişti. Çünkü, kendisi de bu gibi işlerle meşgul babası, oğlunun bileğinde maddî san'atlardan birinin altın bilezik olmasını istiyor, bir takım vâhi ve uydurma işlere intisap etmesine katiyen razı olmuyordu. Fakat delikanlının ruhunda san'ata, hususile temsil san'atına ötedenberi büyük bir temayül mevcud olduğu için; gündüzleri fabrikada çalışır, geceleri de serbest tiyatro derslerine devam ederdi. O derslerden birinin hocası olan (Alman Tiyatrosu) aktörlerinden bir zatın vasıtasile, bu tiyatroya figüranlıkla dahil oldu. Birkaç zaman sonra Benjamin Christen'in "Meçhul Kadın: Kendi Karısı„ piyesinde ikinci derecede bir rol aldı. Oradaki muvaffakiyeti onu Ufa'nın angaje etmesine vesile oldu. O zaman bu zamandır, hâlâ

bu şirketin temsil heyeti erkânından olarak san'at merdiveninde basamak basamak yükselmekte devam edip duruyor !

Bazı Yıldızların Saç Merakı:

Kısa saç, her memlekette henüz kâkimiyetini kaybetmekten çok uzak olmakla beraber, muhakkak ki kadınlar arasında bir aksülâmel başlamış ve Havva kızlarının çoğu yeniden saçlarını uzatmağa koyulmuşlardır. Bir Amerikalı yazıcı Holivud sakinlerinin bu hususta ne düşünmekte olduklarını merak etmiş, ve bir anket yapmıştır.

Saçlarını kesmekte en geç kalan Silvia Sindney :

— Nihayet ben de herkesin gittiği yola doğrulmak mecburiyetinde kaldım, demiştir. Ne yapayım, biz, artistler için kısa saç daha pratik.. Çünkü deruhte ettiğimiz muhtelif rollere göre saçlarımızı değiştirmek mecburiyetindeyiz. Vazife icabı insan sevmediği modaya da tâbi oluyor.

Joan Blondell ise tamamile uzun saça muarızdır :

— Aman uzun saçlardan kurtulduğum için ne kadar memnunum bilseniz, diyor.. O ne tekellüftü.. İğneler, firketeler, filân.. Şimdi ise saçlarımı tatlı rüzgâra karşı tuttum mu, mükemmel havalandırıyorum. Hem saçlarım istifade ediyor, hem içim ferahlıyor. Şayed, uzun saç modası yeniden ortaya çıkacak olsa bile, ben gene onları uzatmıyacağım.,

Kay Francis şu fikri ileri sürüyor :

— Kısa saçı severim. Çünkü bir kere son modadır. Asrımızın icabatına uygundur. Sonra pratiktir, sıhhidir. İlk zamanlar, kısa saçın kadınlıkla kabili telif olmadığını ileri sürdüler. Hiç şüphesiz alâgarson saçta ensenin erkeklerin gibi kazınması hoş görünmüyor, fakat bugünkü moda bukleler ne zarif duruyor.

Dans Kraliçesi Eleonor Powell:

— Uzun saça taraftar olmamamın imkânı var mıdır? diyor. İki yandan sarkan örgülerle, yahud başınızda kocaman bir topuzla istediğiniz gibi sıçrıyıp hoplıyabilir misiniz, hiç !

***

Uzun saçı mı, kısa saçı mı tercih ettiği sualine karşı Carol Lombard, omuzlarını silkmiş; Myrna Loy gülmüş; Loretta Young gözlerini havaya kaldırmıştır.

Erkeklerden bütün aktörler kısa saça taraftar görünmüşler, yalnız komik Oliver Bardy şu beklenilmiyen cevabı vermiştir :

— Elbette kadınların uzun saçlı olmalarına taraftarım, çünkü kızınca insan çeker de hırsını alır.

Aleksandr Düma Fis'in ölmez eseri:

LÂ DAM O KAMELYA

Uzun müddet tiyatro sahnelerine, şimdi de sinemanın beyaz perdesine en canlı, en müheyyiç, en hisli bir mevzu olmaktadır. (Resmimiz: İstanbul sinemalarında oynanan bu filme aittir).

KIRMIZI BALIKLAR

YAZAN:
CAHİT UÇUK

№ : 4

Genç kız, tabaktaki elmayı bitirince, annesinin verdiğini dikkatle soyarak, kopmadan çıkan kabuğunu gösterdi:

— Bu elmayı bana yedirten, seni memnun etmek, şeytanı çatlatmak zevkidir anne.

— Şu halde Şeytana borçluyum demek.

Genç kız gülüyordu:

— Ben geç kalacağım anne...

Elmanın son parçası ağzındayken, yerinden fırladı. Annesini kucaklıyarak, öptü:

— Saat altıda Yurtta bulun olur mu?

— Olur yavrum...

— Hoşca kal anne!.

— Güle güle git çocuğum.

Filiz, koşarak odadan koridora çıktı. Portmantodan aldığı, küçük fötr şapkayı başına, yumuşak yünlü spor paltoyu sırtına geçirdi. Portmantonun aynasında, şapkadan çıkan düz, siyah saçlarını düzeltti. Paltosuna çeki düzen vererek, oradan ayrıldı. Kapının önüne gelince, birden duraladı. Dönerek salona koştu.

Annesi, merakla bakıyordu:

— Ne var Filiz?

Genç kız, pencereye yaklaşarak, camı açtı:

— Çiçeklerimle görüşmeden gidemem.

Pencerenin kenarını boydan boya saran, kırmızı toprak saksılardaki yaprakların, goncaların üstleri, gece yağan ince yağmurla, yaşlı çocuk gözleri gibi ıslak ve parlaktı. Genç kız, hepsini ayrı ayrı okşadı, baktı. Sonra, annesine elile bir selâm vererek, odadan hızla çıktı.

Yollar, ılık bahar güneşi altında, gecenin serinliğinde üşüyen vücutlarını ısıdıyor gibiydiler. Bahçelerde, dalları üzerinde son çiçeklerini açan krizantemler, kışın souk günlerinin hatıralarile boyunlarını bükmüşlerdi.

Filizin, yumuşak yünlü spor paltosunun içindeki geniş omuzları, tatlı hareketlerle oynuyor; kollarını rahatça sallayarak, uzun bacaklarının büyük adimlarile yürüyordu.

Bir bahçe duvarının önünde durdu. Parmaklıkların arasından, kızarmış renkli sarı krizantem goncaları taşıyordu. Hafifce eğilerek çiçekleri gözden geçirdi. Goncalardan bir tek seçerek kopardı. Paltosunun yakasındaki iliğe geçirdi. Yürümeğe başladı.

Mavi, gri boyalı tramvaylar, parlak rayların üzerinde, yukarı boş çıkıyorlar, işlerine gidenlerin kalabalığıyle, dolu olarak dönüyorlardı.

Ellerinde çantalarını, sefertaslarını, sepetlerini taşıyan, parlak gözlü, gülen yüzlü küçüklerin, sevinerek okullarına gidişleri; genç kıza çocukluğunu düşündürdü. O da tıpkı bunlar gibi, gözleri parlıyarak, yüzü gülerek mektebe giderdi. Gülümsedi.

Gözleri, koşan küçüklerin peşine takılmış.. hayali, onu kendi okuma yıllarının içine sürüklemişti.

O zamandan başlıyan yorucu, seneler, tükenmemişti. Mektep bitince hayat, okumak yolunu, çalışma yoluna bağlayıvermişti.

O, halâ okula giden bir çocuk gibi işine taşınıyor, akşamları, yorgun bir çocuk gibi evine dönüyordu.

Üzüntüleri keyiflerinden daha çok olan küçüklüğünü düşünürken; annesini kızarmış, yaşlı gözlerle evde bırakarak, mektebe koştuğu sabahların acısını, ilk duyduğu zaman gibi taze bir yanıklıkla yüreğinde hissetti. O acılar, onu, çalışmağa, öğrenmeğe doğru iten bir el olmuştu.

Annesine babasından kalma büyük konağın her tarafını kiraya vermişler, alt katından iki odada yaşıyorlardı. Geceleri, ufak gaz lâmbasının ışığında ders çalışırken; annesi, elişleri yapar; süeterler işler, bazan dikiş dikerdi.

Makinenin yağlı demir sesini, kemik şişlerin çıtırdılarını duyar gibi oluyordu.

Annesi, yıllarca, göz nuru, el emeğiyle, onu bakmıştı. Genç kızın, dik sağlam omuzları birân, geçen yılların acılarını, ağırlıklarını yüklenmiş gibi, dikliğini kaybetti. Gözleri buğulandı. Adımları yavaşlamıştı.

Birden, kulağına çarpan bir çıngırak sesile, yolun ortasından kenara sıçradı. Sesin geldiği yana dönerek baktı. Baharlık çiçekli basma perdelerini takınmış, tek atlı bir paraşol araba yanından geçti.

Arabanın içi, gülen, parlak, taze yüzlü renk renk saçlı, genç kızlarla doluydu. Arabadakiler, onu görünce duraladılar. Filiz, genç kızların dudaklarında kendi isminin fısıldandığını duydu. Arabanın çıngırak sesi, genç kızların taze dudaklarında duyduğu ismi, onu ayıltmıştı. Geçen günlerin kâbusundan ayılmakla keyiflenmişti. Omuzları eski dikliğini, gözleri gülüşünü, yürüyüşü biraz önceki canlılığını buldu.

Güneşi daha ışıklı, yolları daha güzel görüyordu. Yakasındaki boynu bükük krizantemde, bir bahar çiçeği sıcaklığı sezdi.

Başının yıkanıveren karanlıklarında, bir sabah aydınlığı başlamış; bir çift kahve rengi, tatlı bakışlı göz, ona gülmüştü.

Dört yanından bahçeler, parmaklıklardan taşan çiçekler, gecenin yağmurile yüzleri gülen ağaçlar, yıkanmış kaldırımlar, herşey silindi. Gizli bir sevinç sıcaklığı göğsüne sokularak, mat renkli, gergin yanaklarını derinden bir penbelik sardı. Yüzünde gülümsemeyi andıran bir ışık yanıyor, ağır ağır yürüyordu. Yolun kıyısında sıçrayarak dolaşan serçeler; Filiz yaklaşınca hep birden havalandılar.

Filizin, bakışları onlarla beraber uçarak yükselen gözleri, kuşların kondukları ağacı görünce, şaşırdı.

Demir parmaklıklı bahçe duvarının dibindeki küçük erik fidanı çiçek açmıştı. Serçeler, üstleri çiçekli, incecik dallarda sıçrayarak, zıplayarak cıvıldaşıyorlardı.

Genç kız, adımları parmaklığa doğru yaklaşarak, önünde durdu.

Başını hafifce yukarı kaldırarak, küçük fidanı süsleyen çiçeklere baktı. Gözleri, ilk görülen güzelliklerin taze sevinciyle parlamış, yüzü içten gelen bir gülüşle aydınlanmıştı.

Boynunu öne doğru uzatarak, havayı kokladı. Hafif bir rüzgâr dalları titretiyor; çiçeklerin kokularını, dört bir yana seriyor, dağıtıyordu. Genç kız, bu bahar kokan havaya doymamış gibi, taze göğsünü şişirerek kuvvetli soluklar aldı. Yüreğini, çeşidini seçemediği bir duygu kaplamıştı. Vücudunu uçacak kadar hafif hissediyordu.

Eliyle mavi parmaklıklara tutunarak çiçekli küçük bir dal kopardı. Yakasındaki krizantemin yanına taktı, yürüdü.

Vapur vakti geçmiş, tramvaylar rayları boş bırakmışlardı. Arada bir otomobillerin, rüzgârı ıslıklandırarak akışlarından başka, yollarda ses yoktu.

Kaldırımların bittiği, toprak kıyının başladığı yerler, taze çimenlerle örtülü, çimenlerin koynu, yeni açmış papatyalarla doluydu.

Genç kız, ağır ağır yürürken, ayaklarına sürünen otların, sarı başlarını çarpan papatyaların çıkardığı, duyulmıyacak kadar ince hışırtıları, zevkle dinliyordu.

Yurdun büyük demir kapısına yaklaşınca, karşıdan gelen genç kızlarla selâmlaştı:

— Bonjur bayan Filiz...

— Hoş gün çocuklar...

Demir kapının geniş kanatları ardına kadar açıktı. Hep birden içeri girdiler. İki yanı çiçek bölümleriyle süslü, büyük çam ağaçlarının gölgelediği kumlu yolda, küçük adımlarla yürüyorlardı. Çamların alçak dalları, arada bir, saçlarını okşuyor; onlar, başlarını eğerek geçerlerken gülüşüyorlardı. Filizin yanı sıra giden, dalgalı kumral saçlı genç kız, onun yakasına dikkatle bakarak gülümsedi :

— Yakanızda baharla kışı beraber taşıyorsunuz...

Filiz, krizantemle, erik çiçeklerine gözucuyla baktı :

— Ya, dedi, sahi. Baharla kış beraber!..

Yurdtan başka bir genç kız, Filize yaklaşarak sordu :

— Bu gün paydostan sonra, balo komitesi toplanacak, kararlar verilecekmiş öyle mi?.

Aralarında belki pek az bir yaş farkı vardı. Fakat, genç kızlar, Filize yürekten bir saygı duyuyorlardı. Onun geniş omuzları üstünde yükselen gurursuz dik başı, tatlı bakışlı yeşil gözleri, her zaman gülen boyasız yüzü; bütün varlığındaki sadeliğe rağmen, herkesten üstün oluşu, yaşından büyük bir saygı toplamasına sebep oluyordu.

Gülerek talebesine döndü:

— Bu balo, sizi çok mu alâkadar ediyor?..

Genç kızın yüzü, hafifce pembeleşti :

— İnanır mısınız bayan Filiz? Bu, hayatımın ilk balosu olacak. Ailem, şimdiye kadar, böyle gece eğlencelerine beni bırakmıyorlardı. Fakat, kendi Yurdumun balosunda bunu akıllarından geçirmediler. Çok seviniyorum.

— Nasıl elbise yapacaksınız?

Genç kız, sevinçle cevap verdi :

— Oh!.. Elbisem hazır bile...

— Sergi için yaptıklarınız mı?

— İki kat dikiyorum. Birisini giyeceğim. Öbürünü sergiye saklıyacağım...

Çam dallariyle örtülü, iki yanı çiçekli, dar, kumlu yol, Yurt binasının, enli mermer basamaklı merdivenlerinde bitmişti.

Filiz, genç kızları başıyla selâmladı. Ayrılıyordu. İçlerinden sarı parlak saçlı, gülen mavi gözlü, ince uzun boylu biri, onu önledi :

Çiçekli küçük bir dal kopardı; yakasındaki krizantemin yanına taktı,

— Sizden bir ricamız var bayan Filiz?

Genç kız, gülerek durdu. Bekledi.

— Arkadaşlarla resim çekecektik. Sizin de aramızda bulunmanızı istiyoruz...

— Şimdi mi? Nerede?

Sarı saçlı kız, eliyle sol tarafı gösterdi :

— Akşam üstleri çıktığımız yan sokağa açılan kapının önünde, akasyalar yapraklanmış, yol çok güzel...

Filiz, bir ân düşündü. Kolundaki saate baktı.

— Peki, fakat, çabuk olalım. Derse girmemize bir çeyrek var.

Sarı kız, çantasından, küçük bir fotoğraf makinesi çıkardı :

— Şimdi göreceksiniz, makinem çok aceleci, sabırsız birşeydir. Yarın, belki en güzel resimlerinizi size vermekle sevineceğim...

Filiz, gülümsiyerek, onların yanısıra, soldaki büyük demir kapıya yürüdü.

Sarı kız, makinenin ayarıyla uğraşırken; öbürleri, kapının sürgüsünü açıp, demirini kaldırdılar. Sarı kız, sıçrayarak dışarı çıktı :

— Şöyle, kapının sol kanadı önüne geliniz...

Nakışlı demirlerin aralarından çamların görünüşü, çok güzel bir fon yapıyor...

Filiz, ortada, genç kızlar sağında solunda durdular.

Sarı kız, bir kaç dakika, poz almak için dolaştı :

— Dikkat ! Çekiyorum...

Sonra başını eğerek :

— Mersi, dedi. Yalnız bir dakikanızı daha istiyeceğim

Filiz, yerinden kıpırdamadan sorguyla baktı.

Sarı kız, gruptaki arkadaşların birini çağırarak, makineyi onun eline tutuşturdu. Filize dönerek gülümsedi :

— Sizinle beraber bir resim çekmezsem, makinem bana küser sonra...

Filizin yanına sokuldu :

— Müsaadenizle ?

Diyerek koluna geçti. Durdular. Genç kız, resmi çekmişti. Sarı kız, Filizin önünde eğilerek onu selâmladı :

— Beni çok, amma pek çok sevindirdiniz. Bütün yüreğimle teşekkür ederim.

Hep beraber içeri girdiler.

***

Filizin üzerinde, talebelerinki gibi, beyaz yakalı, yerli kumaştan gri bir önlük vardı. Bileklerinden dirseklerine kadar, geçirdiği kollukları biraz sıvamış; sağ elinde küçük bir parça tebeşir, sol elinde büyük bir gönye, karatahtanın önünde durmuş, gönyeyi tatbik ederek şekiller çiziyor; dönerek, talebelerin defterlerine kopya etmesini beklerken, anlatıyordu :

— Metod, biçkinin anahtarıdır. Onu kuvvetle öğrendiğiniz zaman, sizin için çıkarılamıyacak model, zor gelecek elbise kalmıyacaktır.

Karatahtadan ayrılarak, genç kızların oturdukları büyük masanın yanlarında dolaşıyor, onların çizdikleri metodlara ayrı ayrı bakıyordu.

Saçları iki kalın örgüyle omuzlarından sarkan, kırmızı yanaklı, siyah gözlü, çoçukluktan henüz çıkmamış, küçük bir genç kızın, iskemlesi yanında durdu.:

— Süheylâ! Dikkatli çizmiyorsun.

Küçük kız, büsbütün kızararak, utangaç sordu:

— Neresi kusurlu öğretmenim?

Filiz, masa üzerindeki, çizgisiz, geniş sayfalı defterin arkasındaki manto metodunu gösterdi:

— Bak, koltuk oyuntuları düzgün değil...

Küçük kızın, siyah gözleri, birer kara üzüm danesi gibi bulanmıştı:

— Çizemiyorum. Ellerim titriyor öğretmenim...

Bakınız nasıl...

Filiz, onun elinden kalemi aldı:

— İlk önce söyliyeyim. Böyle kalın uçlu kalemle metod çizilmez. Daha sert kalem al... ucunu incelt, sonra çizerken korkma. Kalemi parmaklarının arasında sıkmadan tutarsan, o, daha rahat işleyebilir... Çakın var mı?

— Kalemtraşım var!

Küçük kız, masanın çekmesinden, yeşil bir kalemtraş çıkararak uzattı:

— Buyurunuz...

Filiz, kalemtraşı alarak, genç kızın kaleminin ucunu incetti. Defterin kenarında duran lâstikle, sayfadaki yanlış çizgileri sildi:

— Bak, ben nasıl çiziyorum. Kalemi gevşek tutacaksın...

Becerikli, ince, uzun parmaklarının arasında kalem, usta bir ressamın fırçası gibi duruyor, en kıvrıntılı, zor çizgileri, kolaylıkla çiziyordu:

— Hatları çekerken, defteri böyle düzgün bırak...

Genç kızların gözleri, kendi defterlerinin sayfalarında dolaşıyor, bozuk çizgileri çabuk çabuk silerek, düzeltiyordu. Filiz, hepsinin defterlerini gözden geçirerek yanlış bulduğu yerleri söyledi, ve tekrar karatahtanın başına geçti.

— 4 —

Yurdun geniş salonunda ve odalarındaki masaların dörtbir yanları genç kızlarla doluydu.

Bir haftadanberi, her gün paydostan sonra, talebe dağılmıyor, saat sekize, dokuza kadar orada kalarak çalışıyorlardı.

Ders ve tatbikat zamanlarında hiç gürültü duyulmıyan Yurtta, paydostan sonra neş'eli bir kaynaşma başlıyordu.

Bir yanda çiçek, öbür tarafta kâğıt fenerler yapıyorlar, genç kızların bazıları bunları boyuyorlardı.

Filiz, arasıra, bu keyifli kalabalığın ortasında dolaşıyor, yanlışlıkları düzeltiyor, bilmediklerini öğretiyordu.

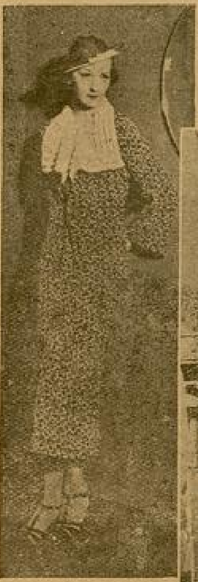

Dikiş odasında müşterilerin siparişleri, balo elbiseleri dikiliyor.

Dikiş odasında, müşterilerin siparişleri, balo elbiseleri dikiliyor, Filiz, onlarla da uğraşacak vakit buluyor, işçilere bakıyordu.

Bayan direktör, yüzünden eksik olmıyan sevimli gülüşüyle, masaların arasında geziyor, genç kızların çalışma gayretlerini arttıran güzel sözler söyliyerek, onları teşvik ediyordu.

Filiz, salondaki büyük masalardan birinin en ucunda oturmuş, baloda satılacak çiçeklerin modellerini çiziyor, muslinleri keserek, boyanması, ütülenmesi için genç kızlara, dağıtıyordu.

Bir aralık yanına orta boylu, dalgalı parlak siyah saçlı bir genç kız yaklaştı. Mat renkli esmer yanaklarının şakaklarına doğru, tatlı bir pembeliği vardı. Hiç alınmamış biçimli kaşlarının altında, uçları kısık, karanlıkları ateşli gözlerinde, zekâ pırıltıları yanıyor, aldığı havaya doymuyor gibi burnunun kanatları oynuyordu.

Şakaklarından sıkıca toplıyarak, arkasına bıraktığı dalgalı saçları.. su içmiş te henüz kurumamış hissini veren, alt dudağı daha etli küçük ağzı, onu, yaşından daha ufak, dikkatli bakılmasa, çocuk gösteriyordu.

Başını Filize doğru eğerek, kabahatli bir halle güldü:

— Filiz!..

Filiz, onun sesini duyunca, doğrularak baktı. Yavaş sesle fısıldadı:

— Ne var "Cadı„?

O, ele avuca sığmayan, her dakika bir yaramazlık düşünen, gözlerinin derinliklerinden şeytanca bakışlar eksilmeyen; evde bulunduğu zamanlar, uzun kıvırcık saçlarını taramadan bırakan, çocuk arkadaşına, kendi aralarında: "Cadı„ derdi.

Onun sustuğunu görünce, sorgusunu tekrarladı:

— Ne var "Cadı„? söylesene!..

Genç kız, küçük ve penbe dilile alt dudağını ıslatarak, hafifce kısık, kalın, fakat kendine çok yakışan sesini küçülterek cevap verdi:

— Kalbimi kaybettim!..

Filiz, kendini tutamıyarak kahkahayla güldü:

— Kalbini mi kaybettin?

Genç kız başını omuzuna doğru eğmiş, alt dudağını, ağlayacak bir çocuk gibi bükerek, arkadaşına bakıyordu:

— Şimdi ne yapayım?.

Filiz, başını kaldırarak, onun kulağına fısıldadı:

— Üzülme "Cadı„! Dünyada, kalbsiz olmak kadar büyük saadet yoktur.

Genç kız, yüzünün görünüşünü değiştirmeden, arkadaşının omzunu sarstı:

— Alay etme Filiz!.. Balo gecesinin kalb oyunları için, direktörün verdiği kalb modelini kaybettim. Halbuki, bir saat içinde, renk renk kalb kesmem, hazırlamam lâzımdı. Sana dert yanmağa geldim. İşin yokmuş gibi, benimle alay ediyorsun...

Filiz, yanındaki boş iskemleyi ona gösterdi:

— Otur da, senin fabrikan için bir kalb modeli çizeyim: Zavallı sevgili "Cadı" m benim. Kendi kalbini kaybettiğini sanarak korkmuş, kalbinde sakladığın "amca„ namına, birdenbire üzülmüştüm.

(Arkası var)

PARİS NOTLARI:

PARİS APAŞLARININ İÇYÜZÜ

[12 seneye yakın bir zaman Pariste yaşamış olan Bay Vedat Ürfi bize, Paris apaşlarının içyüzünü anlatırken, bilmediğimiz bir hakikatı da tanıtıyor. Avrupanın en büyük gazetelerinde daimî muharrir bulunan bu salâhiyettar arkadaşımızın bu yazısını okuyucularımızın zevkle okuyacaklarından eminiz].

YAZAN: VEDAT ÜRFİ BENGÜ

— Yan bakarsan kafanı kırarım!..

— Kemiklerinin yumruklarım altında çıtırdadığını istemiyorsan, olduğun yerde dur!...

— İkinci darbeye ne lüzum?... Birincide mortoyu çekmişti bile!..

Sakın inanmayın, ve kadınların boynundaki atkılara.. veya erkeklerin belindeki kuşaklara kanmayın. Yüzde sekseni yalandır. Doğrudan doğruya bir heves veya merak saikasile girilen bir muhitte, o muhitin anânevî tipini yaratmak, yaşatmak içindir.

Paris apaşları, bizim eski devirlerin tulumbacılık merakını hatırlatır. En büyük paşalarımızın, makam sahibi oldukları halde, tulumbacılığın zevkini unutamadıkları gibi; Pariste de çok büyük şahsiyetler, boş zamanlarını, apaş âlemi adı verilen yerlerde, bir apaş kıyafetine bürünerek geçirmek hevesinden bir türlü kurtulamamışlardır.

Paris apaşı bir tiptir. Romancılar, tiyatro muharrirleri bu tipi, dünyanın en korkunç bir âlemi olarak halka tanıtmışlardır. Apaş denilince akla, eli kanlı, beli kuşaklı, cebi tabancalı, cinayete susamış, köşe başlarında on santim uğrunda gece yolcularını öldürmeği san'at edinmiş bir insan gelir.

İçyüzünü elersek görürüz ki «apaş», hiç te bu değildir. Parisin toprak altı adı verilen mahallelerinde yaşıyan "Apaş âlemi" doğrudan doğruya bir klüp, medenî salonlar ortasında ihya edilemiyecek bir eğlenceyi vermeğe memur bir yerdir. Buraya polis girmez, çünkü girmesine lüzum yoktur. Bu âlemde apaş kıyafetinde zevk süren insanlar, çünkü, hakikî apaşlıkla bir nebzecik dahi tanışmamış insanlardır. Onlar arasında ne zabıta tarafından aranılan sabıkalı bir serseri, ne de ruhu ve alnı birkaç cinayetin lekesile kararmış bir cânî vardır.

Parisi bilmeyenler ve bu âlemleri yakından tanımayanlar için bu hakikat belki tuhafa gider. İnanmak istemeyenler de bulunabilir. Hem de Parisli birçok arkadaşımın bu noktaya temas eden sözlerine ben de, apaş âlemlerini yakından gördükten sonra, ancak inanabildim.

Şu halde romancıların tasvir ettikleri «tip» nedir.. ve Paris apaşı niçin bütün dünyaya bu kadar korkunç bir mahlûk olarak tanıtılmıştır?... Basit!.. Tasvir edilen tip, onun inkıraza yüz tutmuş bir «serseri nesli» nin gölgesidir. Mesleği cinayet işlemek, gayesi adam soymak olan hakikî Paris apaşı, artık bugünün yaşıyan bir tipi değildir. O, çoktan ölmüş, yerini kabadayılığa hevesli ve kabadayılığın zevklerini velev birkaç saat için almağa heves etmiş yepyeni, namuslu bir meraklı kütlesi almıştır. Her köşe başından, en küçük bir imdat işareti verildiği dakika, yerden mantar bitermişcesine birkaç zabıta memuru fırlayan bugünkü Pariste; canilerin gizlenemiyecek ve kanun ahkâmı tatbik edilemiyecek resmî yatakları bulunması zaten mümkün değildir!... Dünün Paris apaşını hatırlatan kanlı tipler, muazzam Paris şehrinde hiç mi yoktur?.. Haşa!.. doludur.

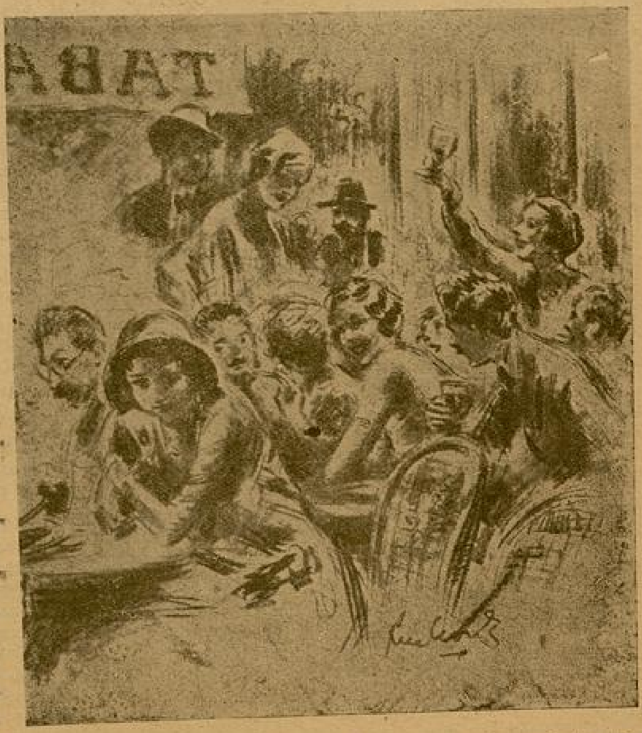

Pariste de çok büyük şahıslar, apaş âlemi adı verilen yerlerde, bir apaş kıyafetine bürünerek hoşça vakit geçirmek hevesinde...

Fakat bunların yatağı, ne apaş kahveleri, ne de herkesin girebildiği apaş tipli gazinolar olabilir. Bunların yerleri artık gizli apartman köşeleri, sessiz ev odalarıdır.

Bundan da anlaşılıyor ki Pariste iki tip vardır:

I: Hakikî apaş; II: sureta apaşlık taslıyanlar!...

Birinci tipi gören olmaz bile. Yeri ya gecenin karanlıkları, ya zından köşeleridir.

İkinci tipi herkes seyredebilir. Kimseden korkusu yoktur. Gayesi, doğrudan doğruya medeni salonların etiketlerinden uzaklaşan yerlerde, her türlü kayıttan âzade ve külhanbeylik ruhunu tatmin edercesine yaşamaktır.

Bir apaş kahvesini ziyaret ediniz. Her köşesinde bir orijinallik vardır. Kıyafetler dikkate değer. Bakışlar gariptir. Jestlerde bir fevkalâdelik vardır. Esasını tarayınız. Bütün bunlar, bir tiyatro sahnesinden, bir rolden başka birşey değildir. Bir apaş havasının nağmeleri arasında kolundaki kızı yere fırlatan delikanlıyı, ertesi sabah en yüksek bir lôkantada en tanınmış şahsiyetlerle kahvaltı ederken görürseniz, hiç şaşmayınız. Bu belki bir baron, belki bir konttur.

Sofra başında kadının yüzüne dirsek vururcasına kaba tavır takındığını gördüğünüz apaşı, ertesi gün resmî dairede büyük bir makamda Parisin en nazik bir adamı olarak görmeniz çok mümkündür.

Kadınlar için de böyledir.

Bunu ayıplamamalıdır. Bazısı spora merak eder, bazısı kumara iptilâ gösterir.

Parisli de «apaş âlemleri» ni yaşatmağı sevmiştir. Kimseye fenalığı dokunmadıktan sonra kime ne?...

Bunun içindir ki Pariste umumum girdiği, girebildiği bir apaş gazinosuna veya mahzenine; mukabil bir taarruz için mutlaka tabanca belde girmeğe lüzum yoktur. Parisin bugünkü apaş mahzenleri birer birer nevi klüp, birer zevk muhitidir. Göze görünen apaşlar sizin kadar, benim kadar dost insanlardır. Parisin hakikî apaşı, umumî gazinolarda oturamıyacak kadar azalmıştır ve göze görünmezler.

S P O R

İngiltere maçlarında en çok gol yapan bir artist : Brentfor takımının kaptanı Dave Culoch

İngiltere lik maçları harartlenmeğe başladı

İngiltere lik maçları çok hararetli bir safhaya girdi. Bütün bir mevsim içinde yalnız 42 lik maçı yapacak olan profesyonel takımlar, bugüne kadar henüz dokuz maç yapmış vaziyettedirler.

Bu sene lik maçlarında ciddî ve büyük sürprizler olmaktadır.

Kral kupası maçının meşhur galibi Sunderland, karşısına çıkan her takıma mağlûp olmaktadır. Geçen sene lik maçlarında altıncı çıkan Brentfor takımı Kral kupası birincisi Sunderlandı 4 - 0 gibi büyük bir sayı farkile mağlûp etmiştir.

Sunderland bugün likte on beşinci vaziyettedir. Lik şampiyonu Mancester takımı da likte çok müşkül vaziyettedir.

Mancster İngilterenin meşhur takımlarından Arsenal ile yaptığı son maçta 2 - 1 mağlûp olmuştur. Mancster geçen sene Arsenalla yaptığı iki maçı da kazanmak suretile büyük bir şöhret elde etmişti.

Geçen hafta yapılan bu iki takımın maçında 70.000 kişi gibi büyük bir kalabalık bulunmuştur.

Arsenal likte beşinci, Mancester ise likte on ikinci vaziyettedirler.

Bununla beraber daha takımların otuz üç maçı olduğundan neticenin umulmadık şekilde değişeceğine hiç şüphe yoktur.

Bizim Lik maçları, yeni bir derd olacak!

İki gün sonra 1937, 1938 mevsimi İstanbul lik maçlarına başlanmış olacaktır.

Geçen sene Futbol Federasyonu tarafından ihdas edilen Lik ve Millî Küme bu sene ikinci defa yapılmış olacaktır. Futbol Federasyonunun henüz lâyıkile tesbit edemediği Millî Küme şekli bu sene tam ve kat'î şeklini almış olacaktır.

Yeni mevsim lik maçları başlamadan evvel Futbol Federasyonu reisi klüp murahhaslarını davet ederek açık bir toplantı yaptı.

İstanbul ve dolayısile memleket futbolünün yakın derdlerile alâkadar olan bu toplantıda Sedat Rıza, açık ve samimî bir takım temennilerde bulundu.

Futbol Federasyonunun kurduğu ve geçen sene muvaffakiyetle netice verdiği Millî Küme işini etraflıca anlatan Sedat Rıza, bu sene lik maçlarının bir devre olarak yapılacağını, like dahil on iki klüpten birinciden, dördüncüye kadar derece alan dört klübün de İstanbul namına Millî Küme maçlarına iştirâk edeceğini bildirdi.

Bir devrelik maçlar sonunda geri kalacak sekiz klübün, yüzüstü bırakılmamasını temin maksadile, Millî Kümeye giren dört klübün yeniden ve ayrı birer takımla lik maçlarına iştiraki ve bu münasebetle maçların ikinci devresinin de yine on iki klüp olarak bitirilmesi hakkında Federasyon reisinin vaki olan daveti bazı klüp murahhasları tarafından hoş karşılanmadı.

Bir bardak suda fırtına koparan bu samimî teklif, klüp murahhasları tarafından belli başlı üç noktadan itirazı mucip oldu.

1 — Millî Kümeye giren dört klübün çıkaracağı takımlar geri kalan sekiz takım karşısında çok zayıf olacak.

2 — Futbol meraklıları bu şekilde devam edecek lik maçlarile alâkadar olmayacak.

3 — Millî küme haricinde kalan sekiz klüp için, büyük klüplerin B. takımlarile karşılaşmaları ise bir haysiyet meselesi olacak. İşte belki haklı veya belki de haksız, her ne olursa olsun büyük bir ekseriyete istinat eden şu üç maddenin ileri sürülmesi ciddî bir hareketin suya düşmesini icap ettirdi.

Memlekette pek büyük bir rağbet gören futbol işlerimizin, derli toplu esaslar üzerine tesbit edilmemesidir ki, her gelenin tatbik etmek istediği şekillerde, her mevsim yeni ve ayrı gürültüler meydana çıkarmaktadır!..

Ömer Besim Koşalay

Spor aşkının süreceği sahalarda kulis arkası faaliyeti

Ne yazık; İstanbul futbol faaliyeti 1937 - 1938 devresi lik maçlarına yine büyük bir keşmekeş ile başlıyor.

Senelerdenberi, bir türlü yoluna giremiyen, geçen sene Millî Küme maçları dolayısile büsbütün akamete uğrayan İstanbul futbol faaliyeti; bu yıl da, başlamadan çok çürük bir temele istinat ettirilmek istenmektedir.

Geçen sene İstanbul çocukları, şehirlerinden Millî Kümeye seçilen dört klübün faaliyetinden başka, resmî sahada hangi faaliyeti gösterebilmişlerdir.

Memleket içinde büyük bir futbol varlığına sahip bulunan İstanbul futbol işleri, her zaman olduğu gibi Türk Spor Kurumu hükümlerinin tatbik olunacağı zamanlarda da nasibini, yine eski kulis araları fısıltılarına ve keyfi kararlara kurban edilmek bahtsızlığına düşmek suretile mi alacaktır.

Memlekette tam amatörce çalışan teşekkülleri, cemiyetleri, sporcuları kuvvetli kollarıyle himaye eylemek için kurulan ve memleket sporuna yeni bir düzen, yeni bir veçhe verecek olan Türk Spor Kurumunu; salâhiyet sahibi bulunduklarını iddia eyleyen bazı kimseler maalesef yine kararsız, karanlık istikameklere sevkeylemek teşebbüsünde bulunuyorlar.

Hakikî spor aşkile çalışan, uzun yıllara varan faaliyet senelerinde ancak ve ancak kendi âzalarının klüplerine olan aşklarından kuvvet alan; hakikatta maddî varlıkları zayıf, küçük görünen, fakat manevî cepheden tutdukları yol, güttükleri gaye ve sinelerinde besledikleri iman itibarile; büyük bir iç varlığına sahip bulunan,. ve bunu birçok yoksuzlukta en güç ve müşkül zamanlarda kapılarını kapamamak suretile gösterdikleri tahammül ve çeyrek asra varan faaliyetlerile isbat edilen, ve son defa İzmir panayir maçlarında da mevsimsiz olmasına ve dar bir kadro ile gitmesine rağmen İstanbulu yine hakkile temsil eylemek suretile de gösteren Millî Küme haricinde kalan klüplerimiz; Türk Spor Kurumunun faaliyet devresine tesadüf eyleyen bugünlerde de mukadderatlarını; yine keyfî kararlara mı terkedeceklerdir?...

Niçin, açık ve sarih bildirmeyelim:

Futbol federasyonu başkanının Merkezi Umumiye atfen iddia etmek istediği ve izhar eylediği son arzu, verdiği son karar federasyon başkanının keyfî arzusundan başka Türk Spor Kurumu yasasının hangi maddesine, genel merkezin hangi emrine, Futbol Federasyonunun hangi mukarreratına

Manisada Üzüm Bayramı

— Başı 3 üncü sayfada —

Konferans faaliyeti yolundadır. Bütün bir yıl her hafta muntazaman bir arkadaş, vazifesini yapmış. Muhtelif mevzular üzerinde faideli konferanslar vermişlerdir.

Solfej ve şan derslerine ehemmiyet verilmektedir. 22 Keman, 17 Mandolin dersi alan talebe vardır.

Müze kolunun açtığı sergi çok rağbet görmüştür.

Yerli mallar teşhir edilmiş, bu suretle sanatkârlar, tanınma vesilesini kazanmıştırlar.

Başkanla bu sergiyi konuşurken; Manisanın, İzmir fuarındaki müstesna pavyonunu düşündüm. Cidden güzel, zarif ve göze çarpar durumda idi. Muhitte eski eserlere ait sıkı bir araştırma göze çarpıyor. Yine ufak bir sergi hazırlayorlarmış.

Gösterit kolu Canavar, Oğuzlar, Yalnız bir Kelime, Himmetin oğlu, Mavi Yıldırım, Tırtıllar gibi kıymetli eserleri temsil etmiştir.

Bu yıl, otomobille gidip dönülebilecek 4 köye, muhtelif zamanlarda uğrayarak temsiller vereceklerdir.

Spor:

Dağcılık, Liva Komutanı İsmail Hakkı Alpanın direktifi ile Halkevi arkadaşları tarafından idare ediliyor. İzmirin Bozdağına bir haftalık gezinti, iki hafta önce de bir sürek avı yapmışlar.

Muhitteki pehlivanlara önem veriliyor. Zaten Üzüm Bayramında bahçedeki güreşler gözüme çarpmıştı. Pehlivanların yetiştirilmelerine, asrî güreş öğrenmelerine dikkat ediliyormuş.

Voleybol takımı yeni teşekkül etmiş. Halkevi memleketteki spor kollarını usulüne göre himayesine almıştır.

İçtimaî yardım, henüz pek faal değilmiş. 300 talebe giydirmişler. Orta ve yüksek okullarda himaye ettikleri bir kaç ta talebe var mış.

Halk dershaneleri ve kurslar:

Dikiş ve nakış odaları, cevazevinde A ve B dershaneleri açmıştır. Bunlara devam edenlerin yekûnu 515 kişidir.

Bazı derslerden ikmale kalan çocuklar için bir yetiştirme kursu da açılmıştır.

1 — İkmale kalanları yetiştirme kursu
2 — İlbay Lütfü Kırdar Halkevi Avcılar kolu üyeleriyle görüşüyor.
3 — Halkevi Temsil Kolu.

Çalışmalarına şahit oldum.

Köycülük şubesi de diğer kollarla iş birliği yaparak, birçok köy gezintisi yapmış.. Oralarda söylevler verilmiş, hastalar muayene edilmiş, ilâc, kitap, gazete, mecmua dağıtılmış, müzikten istifade ettirilmiştir.

Evin bahçesi daima halka açıktır. Haftanın muayyen günlerinde şehir bandosu ve süel bando birer saat halka müzik ziyafeti veriyormuş.

Şimdi kalorifer tesisatını düşünüyorlar.

Radyo, sinama ve oparlör tertibatı elektriğe bağlıdır. Manisa 9 ay sonra elektriğe kavuşacaktır. Çünkü şimdi motörle istihsal edilen ışık, gündüzleri yoktur. Ancak akşam saat 18 den sonra istifade edilebilir.

***

Çocuğun, hayattaki ehemmiyetini pek üstün tutan Vali Lütfü Kırdar, en modern şehirlerden ilham alarak yaptırttığı Çocuk Bahçesile, cidden büyük bir ihtiyaca cevap vermiştir. Bahçe o kadar iyi tanzim edilmiş ki... Küçüklerin burada bedii zevkleri pek mükemmel bir şekilde inkişaf edecektir. Bu nefis bahçenin yanında geçeli gündüzlü bir yapı faaliyeti var. Kız Enstitüsü olacakmış. Cümhuriyet bayramında açılma töreni yapılacak bu müessese için, valinin çok çalıştığını herkes söylüyor.

İstasyondan Gediz istikametine giden şosenin sağ tarafında başka bir faaliyet var. Burası eskiden süprüntülerin atıldığı bir yerdi. Şimdi dümdüzdür. Stadyom yapılacak.

İstasyondan üzüm borsasına giden bir yolun kaldırım olacağını söylediler. Bu yolda araba ile bir gezinti yapan, bu teşebbüsün ne kadar yerinde olduğunu anlayabilir. Manisanın ortasında büyük bir mezarlık vardı. Burası da şimdi dümdüz bir saha haline gelmiş. Modern bir park için hazırlanıyorlar.

Memlekette genel bir kütüphanenin temelleri atılmış vaziyettedir. Muradiye, Çeşnigir kütüphaneleri burada toplanacak. Bu teşebbüs; halkın geniş mıkyasta okumasına yardım etmek düşüncesinin mahsulüdür.

Bir otel, bir de asrî sinema yapılması ön pilâna alınmıştır. Hakikaten mevcut olanlar ihtiyaca kâfi gelmemektedir. Bu bir buçuk yıl içinde Manisada yapılan şeyler o kadar çok ki... Yapılanları birer birer gezip görmek.. yapılacak şeyleri öğrenmek uzun günlere bağlı.

***

Trene girdiğim zaman düşünüyordum. Bütün bu işlerle en ince noktalarına kadar ayrı ayrı uğraşmağa Vali nasıl zaman ve imkân buluyor? Meğer bütün bir memleketin kalbine sahip olmak, sevgi ve bağlılıklarını kazanmak hiç de kolay değilmiş.

Hayatını istihkar edercesine memleketine bağlanmış olan Lütfü Kırdara, hayran olmamak elden gelmiyor.

Onun en yüksek kazancı: en büyüğünden en küçüğüne kadar koca bir şehir halkının, gönüllerinde yaşamak bahtiyarlığına ermiş olmasıdır.

---

ve diğer muhtelif teşekküllerin hangi tebliğ veya tamimlerine istinat etmektedir,

Evet, Federasyon başkanı İstanbul klüp murahaslarını davet ederek lik heyetini kuruyor. Ve 1937 - 1938 İstanbul futbol faaliyetinin bir devrelik maçlarla yapılacağını söylüyor. Hakikaten güzel bir teşebbüste bulunuyor. Fakat; maçlara girecek klüpleri resen ve hükmü Karakuşî ile tayin ve tesbit eylemek suretile birinci hareketinin tamamen zıddı bir yol tutmuş oluyor.

Niçin, tamamen keyfî ve şahsî bir hükümle bir iki klübün senelerce süren faaliyet neticesinde edindikleri haktan mahrumiyeti cihetine gidiliyor?

Nizamın, mukarreratın yeri spor faaliyetimizde hiçbir zaman olmayacak mıdır?

Neşenin, spor aşkının hüküm süreceği sahalarda, daima kulis arası faaliti mi müşahede olunacaktır?

Daha Balkanlardaki futbol derecemizi, bile bu işin başındaki şahıslar da dahil olduğu halde, hakkile bilmez ve hükmümüzü veremezken, futbolümüze çizeceğimiz çalışma programının ve tutacağımız istikametin yukardaki kararlardan sonra da ne kadar yerinde olabileceğini tayin etmek ve kesdirmek elbette daha kolaylıkla mümkün olacaktır.

Hemen Tanrı, diğer spor şubelerimizi, bilhassa muvaffakiyetli faaliyetlerine şahit olduğumuz güreş faaliyettimizi nazardan ve bu yolu tutmaktan korusun, demekten başka bir çare kalmamaktadır.

Fakat, memlekette halâ temiz bir fudbol varlığı ve faaliyeti görmek istiyenler.. veya böyle bir arzu taşıyanlar varsa, feryadımızın nazarı itibara alınmasını, keyfi kararların önüne geçilmesini ve nizamın yürüdülmesini temin cihetine gitmelerini can ve gönülden dileriz.

Sami Cemal

ISTIRANCA ETEKLERİNDE

— Başı 9 uncu sayfad —

Karşılıklı sütlerini içerlerken Berrin, yorgunluğunun, kalbinin uyuşur gibi olluşunun kaybolduğunu anladı. Şen bir sesle :

— Ne iyi dinlenmişim, dedi. Yürüye yürüye bile gidebilirim sanıyorum.

— Kır havası böyledir karıcığım. Ormanın taze, serin, kirlenmemiş havasını içimize sindirdik. Çam dallarının alevi ile ısındık. Taze süt, yumurta içiyoruz.

— Hepsinin üstünde gönüllerimiz tok, Cevat. İçimiz aydınlık ve şen de ondan..

Cevat gülümseyerek karısına baktı :

— Seni hayatından memnun görünce ne kadar seviniyorum bilemezsin.

— Hayatımızın memnun olmayacak köşesi yok ki Cevatcığım. Sen dünyanın en iyi yürekli ve en temiz düşünen erkeğisin. Bu sevginin, bu şefkatin birgün azalıvermesi ihtimali aklıma gelince, bilsen ne kadar ürküyorum.

— Hiç buna imkân var mı sevgilim. Sevgim eksilmez ve eskimez, inan bana. Ben ölünceye kadar sana bağlı kalacak bir adamım. Gençsin, güzelsin, bilgilisin, konuşman tatlı, giyinmen zariftir. Seninle hangi şerait altında olursa olsun yaşamak, insana sonsuz bir saadet getirir. Bir yerde okumuştum galiba. Erkek, karısının kendisine verdiği zevkin, saadetin yanında bir de gurur bekler. Karısının herkes tarafından beğenildiğini gören erkek mağrurdur. Ve bu duygunun verdiği haz da pek büyüktür.

— Bu halden gurur duyacak yerde kıskananlar, azap çekenler ve çektirenler de yok mu?

— Bırak karıcığım, kıskançlık denen o uğursuz hastalığı.. bence evli barklı, karısını seven, karısının bağlılığına inanan bir erkek hiçbir gün bu hastalığa yakalanmaz.

— Şüphe, aşkı alevleyen bir kuvvettir derler. Yuvayı dümdüzlükten kurtarmak için biraz lâzım değil mi dersin ?

— Bizim yuvada dümdüzlüğün sıkıcılığını duyuyor muyuz Berrin? ne sen beni kıskanıyorsun, ne ben seni.. ikimiz de biribirimizden şüphe etmiyoruz. Fakat şu muhakkak ki.. her gün, bir gün öncekinden daha çok sevişiyoruz.

— Biz o kadar küçük yerlerde yaşadık ki Cevatcığım. Yakınlarımızda bizi bu üzücü duygulara düşürecek birşeye raslamadık. Belki büyük şehirlerde olsaydık.. sık sık balolara, çaylara, konserlere falan gitseydik.. böyle olmayacaktı.

— Ben fikrine iştirak etmiyorum karıcığım. Nerede olursak olalım, ne kadar değişik, gürültülü, renkli hayata girersek girelim, hislerimin yol değiştirmesine imkân yok. Seni kendimden ayrı bir insan telâkki etmediğim için, senin hesabına da söyleyeceğim. Sen de değişmiyeceksin, sevgilim. Akla, hayale sığmaz hangi tesadüf olursa olsun.. Sen yine benim on yıl evvelki temiz, dürüst, masum, küçücük karım gibi kalacaksın...

***

Yol kıvrıla kıvrıla uzayor.

Bir buçuk saattir hep döne döne yokuş aşağı iniyorlar. Yeşil ağaç dallarının arasından (... köyün) büyük kışlası zaman zaman görünüyor, yine kayboluyor.

— (... köye) giriş biraz da hayal oyunlarına benziyor, Cevat. İnsan bütün yapılarıyle memleketi görünce yaklaştığını, artık geldiğini sanıyor. Sonra yine dönemeçli bir yol göreyi tamamen değiştiriyor.

Göz alabildiğine yeşil, yeşil, hep yeşil...

— Sevdiğin renk karıcığım.

— Buralara sonbahar uğramamış hiç..

— Zaten köyümüzde ya bahar, ya kış var sevgilim. Ne yazın yakıcı sıcağından şikâyet ederiz. Ne de ocak başında.. Soba karşısında.. camları döven fırtınadan, yamaçları kaplayan kardan yanıksamak aklımıza gelir.

— A.. Cevat, Cevat değirmene bak. Ay, hepsi oradalar. Nasibenin şemsiyesi bu..

Bu kadar erken geleceğimizi nasıl bildiler ?

Yüzbaşı, başını çevirince karısının bir çok arkadaşının su başında toplandıklarını gördü.

Sinsi sinsi gülüyordu

Berrin işin farkına vardı.

— Mutlak telefon ettin kuleden Cevat.. değil mi?

— Fena mı yaptım karıcığım.

— Yook .. Böyle de iyi..

Araba yere devrilecekmiş gibi iğreti duran kocaman kayayı dönünce el sallamalar, çığlıklar, koşuşmalar başladı.

Tatlı, candan, sıcak bir karşılaşma...

Yüzbaşı Suphi'nin karısı Birseni kucaklıyor; Nasibe küçük Tungaya atılıyor; yüzbaşı Sabahattinin karısı biraz dik, kalın sesi ile :

— Gözlerimiz yollarda kaldı, Berrinciğim. Nerelerde kaldınız böyle?

Diye her cümlesini bağlamağa alıştığı bol kahkahalardan bir kaçını savuruyordu.

Arabalarda değişiklikler oldu.

Nasibe ile Necmiye Berrinin kollarına sarıldılar. Cevat çocukların yanında kaldı.

Sabahattinin karısı Malike :

— Dünyada ben burada kalamam. Yer açın yanınızda, biraz sıkışın bakayım.

Diye arabaya atladı.

Şen, lekesiz bir sesle konuşuyorlardı. Onlar, memleketin henüz dumanı üstünde tüten taze olgularını anlatıyorlar; Berrinden yaşadığı yerlerde nelerle karşılaştığını soruyorlar. Modadan, renklerden, tuvaletlerden, büyük şehirlerde yaşayış durumlarından birşeyler öğrenmek istiyorlardı.

Nasibe çıngıraklı kahkahalarının birini bırakıp bir kaçını yakalıyarak:

— Komşum. Seni ne kadar çok seviyormuşum meğer, diyordu. Bir aydır evinin kapalı pencerelerine, ışıksız yüzüne baka baka içim karardı.

Suphinin karısı Necmiye:

— Sen memleketin şenliği imişsin Berrinciğim..

Diye Nasibenin sözünü tamamlıyor? O yokken yapılan gezintilerin tatsızlığından, su başında hiç eğlenemediklerinden, kabul günlerinin pek sessiz geçtiğinden, memlekete büyük bir gariplik, boşluk çöktüğünden bahsediyor.. Malike her zamanki gibi:

— Berrin.. Kıskanıyorum seni, diye şaka yapıyor..

Genç kadının yol yorgunluğunu düşünmeden çığlık çığlığa konuşuyorlar; durmadan kahkaha atıyorlar; mevzudan mevzua geçiyorlar ve bir ayda biriken sözleri bir saate sığdırmağa çalışıyorlardı.

Bu hal, Cumhuriyet bayramlarının birinde yapılmış, fakat çatısı yıkılmadan bırakılmış takı geçinceye.. (... köyün) taşlı sokaklarına girinceye kadar devam etti..

***

Berrin, o kadar özlediği yuvasında tam bir hafta sonra kocası ve çocukları ile yalnız kalabildi. Çağrılar, toplantılar, yemek ve çay birleşmeleri.. günlerini, gecelerini öyle bir gürültüye boğduki.. Genç kadın, Cevadı geçirdikten sonra evinde yalnız kalınca geniş bir nefes aldı.

Müslime bacı, yerlilerden güçlü kuvvetli iki kız bularak gelmişti. Evde ince temizlik başladı. Odaların renkleri, eşyaları değişiyor; camlar siliniyor, tahtalar fırçalanıyor, kap kacak ovuluyor.. Her yere beyaz kolalı, işlemeli örtüler seriliyor; halılar çaylı sularla süpürülüyor..

Berrin, işin başında odalardan sofaya, sofadan mutfağa girip çıkıyor. Genç kadının içinde büyük bir yaşama kaynağı var. Tam mânasile ev kadını olduğu için bu dağınıklık, bu temizlik telâşı onu sinirlendiriyor. Herşeyden önce yemek odasını hazırlayıp işinden gelince Cevada iyi bir öğle yemeği yedirmek arzusunda..

Önündeki beyaz dantelli iş önlüğü, saçlarını sardığı başlık o kadar yakışmış ki kendisine, Müslime bacı :

— Arkası gibi —

No. 65 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 65

Bilmece No. 65	M..y.n.a .a..n..dı.ın e.sa. a.as..d. .a. na..e v..d.r ..ka..k p..ü dr...an

Noktaların yerlerini gereken harflerle doldurunca ortaya, Tevfik Fikretin Sis manzumesinden bir beyt çıkacaktır.

Armağanlarımız :

Birinciye: Beş gümüş lira; 2 - 15 inciye: Resimli Şarkın ciltli fevkalâde sayısı; 16 - 60 ıncıya: Elli kuruşluk birer (Edebiyat Mecmuası); 61 - 100 üncüye: 25 kuruşluk birer (Ziya Paşa ve eserleri).

---

63 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu :

İdraki maâli bu küçük akla gerekmez
Zira bu terazu bu kadar sıkleti çekmez.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Zarif bir masa saati: İstanbul Büyükdere Yalıboyu Çaldıran çıkmazı No. 31 Bay Osman Denizmen.

Beykoz fabrikası mamûlâtından bir çift ayakkabı: İstanbul Yeşildirek Mürekkebci sokağı Fahri Aktan dokuma fabrikasında Murad Şengün.

Yün battaniye: Kütahya Sakarya caddesi Süleymanbey sokağı No. 76 Bayan Cavidan Perkin. Mersin İstasyon mahallesi Yeşilçeşme sokağı No. 11 Bay İsmet Yamaner. Rize Keresteciler çarşısında «İstikamet» ticarethanesi kâtibi Mehmet Kafkas.

Resimli Şark kolleksiyonu: İstanbul Yedek Subay okulu tabur 1 bölük 4 No. 1095 Vahap Baykal. Aydın orman mühendisi Fahri Es. İstanbul Maltepe P. okulu 3 yarsubay bölük Tahir Kırker. Ankara muntazam borçlar umum müdürlüğü memurlarından mukaddes Ündüz. Ankara fen san'at umum müdürlüğü poligonda Saadet Eren. İzmir Kerşıyaka Soğukkuyu tramvay caddesi No. 22 Hakkı Uslu. Adana süvari binicilik okulu süvari yarsubay Ziya. İstanbul Kadıköy Yeldeğirmeni Kırkahve sokak No. Şükûfe Öcal.

Ellikuruşluk Edebiyat mecmuası: Safranbulu P. alayı Tb. 1 Bl. 1 Tk. Sb. yı Rifat Göker. İstanbul P. Atış Ok. No. 258 N. N. Karakaya. Ankara Sümer mahallesi İnci sokak No. 15 - 17 de Sabahat Tanıl. Zonguldak avukat Fehmi Sözen oğlu Orhan Sözen. Mersin Adriatica ecentası memurlarından Şakir Tunç oğlu Şevket Tunç. Mersin Cebeci-Sakarya mahallesi Atillâ caddesi 155 No. lı evde M. Biltekin. Maraş P. alayı bölük 12 yarsubay Ziyaeddin Güler. Maraş Ziraat Bankası umum müdirlik ziraî ikrazlar servisi Bedi Nazlı. Konya Adana bakkaliyesi Rauf Bilgiç. Aydın vilâyet idare heyeti başkâtibi Hamit Ertan. Manisa vilâyet tahrirat kâtibi Sabahat Gürel. İstanbul Feneryolu Cavidan Binkaya. İstanbul Anadoluhisarı Yenimahalle Çuvalcı sokak No. 8 Şevkiye Soyengin. İstanbul Heybeliada Hamam sokak No. 25 Seniha Fuat Deriner. İstanbul Şişli Baytar Ahmetefendi sokak No. 43 Selçuk Kaylân. İstanbul Eyup Bahariye caddesi No. 76 M. Nihat. İstanbul Şişli Kırağı sokak No. 59 Ethem Durıkman. Samsun P. T. T. memurlarından Ferda Zeki Erkmen. Samsun İş Bankasında R. Tunalı. Aydın Zafer mahallesi No. 7 İsmet Nuri vasıtasile G. Günel. Konya Yıldız oteli kâtibi Ferit. Konya Şerefşirin sokak No. 19 başkâtip Kâmil. Kırklareli topçu alayı Teğmen Emin Bozoğlu. Eskişehir İstasyon caddesi Dilev sokak No. 5 - A Mukaddes Türkeş. Denizli inhisarlar müdirinin evinde Emine. Sivas P. T. T. memurlarından İnayet Maral. Kayseri Sipahi pazarında Halıcı Mustafa oğlu Kâmil Özkarakaya. İzmit T. C. Berk gemisi bölükemini T. Güney. İzmit Kozluk mahallesi İstanbul caddesi 293 No. lı evde Münevver. İzmit kâğıt ve karton fabrikası muhasebe servisinde Şehime Göknil. Alaşehir avukat Sadettin Sekreteri Mustafa Ergun. Elâziz avukat Şefik Eren oğlu Mazhar Eren. Gebze P. T. T. memuru Süleyman Alpâta. Tarsus postane altında kahveci Bekir. Ürküp P. T. T. şefi Ali Güner kızı Sevim Güner. Edremit İstiklâl okulu başöğretmeni Ramiz Aktüre. Çanakkale Tay. Df. Tb. 3 Bt. Gd. erbaş Muhittin Danışman. Kastamoni P. T. T. memuru Muhittin Ece. Uşak istasyon memurlarından 14694 No. lı Salâhattin Yılmaz. İstanbul Değirmendere E. mayin grup komutanlığı Konca 3 erlerinden İzmirli İsmail Ahmet. İstanbul Kız Lisesi 7 inci sınıf talebesinden Türkân Doğanoğlu. İstanbul Lâleli Azimkâr sokak No. 26 Nükhet. İstanbul Yerebatan caddesi S. Gönenç. İstanbul Kumkapı ortaokulunda 238 Mehmet Uluöz. İstanbul Erenköy Ömerpaşa sokak No. 8 M. Toyar. İstanbul Selçuk kız san'at okulu 104 Handan İlhan. İstanbul Beşiktaş Paşa mahallesi 58/1 Sacide Mergen.

Resimli Ay güzeller albümü: Ankara D. D. yolları istatistik müdürlüğü memurlarından Muazzez Pars. Bursa Yenişehir Mahmut Çerçi oğlu Osman Çerçi. Bursa Nafia Vekâleti şirket ve müesseseler kaleminde Nazım Erdem. Bursa merkez hıfzıssıhha müessesinde Mlabran İren. Bursa Ziraat Vekâleti evrak kaleminde Hüseyin Bilgiç. Erzurum M. Çakmak hastanesinde Doktor Asım. Bursa Sedbaşı Hacı İskender mahallesi Çıngıllı sokak 23 Salâhattin Târan. Diyarbekir kültür direktörlüğü zat işleri memuru Mustafa Ayanalı elile Faika. Diyarbekir Süleymannazif sokağı No. 24 Mehmet Tarhan. Ankara istatistik U. M. tasnif şubesi Nahide Balcı. İzmir Alsancak sekizinci işletme montaj atölyesinde 5587 tesviyeci Ali Özbay. İzmir ikinci karantina Mısırlı caddesinde 263 No. lı P. K. Özaltınbaş. Maraş Bazirgân çarşısında Bay Ali Deligönül elile Mehmet Deligönül. Zonguldak orta okul öğrenicilerinden 629 Güzin Kanan. Konya D. Demiryolları mağazası işyarı Mümine Türköz. Gemlik ilkokulunda Niyazi Gürsoy. Sinop memleket hastanesi başhemşiresi Hüsniye Sunan. Amasya Yeşilırmak okulu 201 Tomris Toprak. Tokat Behzat çarşısında 163 No. lı evde Riveyda Aykut. Tekirdağ telgraf muhabere memuru Ali Evren. İstanbul Ortaköy Şair Necati sokak No. 13 Nimet Çoruh. İstanbul Samatya Değirmen yokuşu No. 19 Nezahat Sadi. İstanbul Beykoz iskele caddesi Mes'ut. İstanbul Kadıköy Ceferağa mahallesi İnönü sokak No. 16 Perihan Tümer. İstanbul Fatih Sofular caddesi No. 179 Halit Kıvanç. İstanbul Pangaltı Şafak sokak No. 79 Leylâ. İstanbul Gedikpaşa Emin Sinan mahallesi Cepaneci sokak No 27 Edip Üstün. İstanbul telefon direktörlüğü zat işleri memurlarından Vahide Erşen. İstanbul telefon idaresi M. Gören. İstanbul Galatasaray lisesi 2-A No. 6 Macit Sümer. Kırklareli belediye caddesi No. 70 de N. Ataman. Eskişehir Sakarya caddesi No. 128 Saim Ercel. Acıpeyam telefon fen memuru R. Türköz. Sivas Ahmet Göze manifatura mağazasında Sabire Akken. Eskişehir Paşa mahallesi Çandemir sokak No. 2 Tevfik Celepcigil. Sivas Erkek öğretmen okulu sınıf 6 No. 23 Hamdi Özsayın. Kayseri İstıklâl okulu öğretmeni Kemal oğlu Özcan Vural. İzmit piyade alayı 7 Bl. komutanı Yüzbaşı Nedim Tanır. Gölcük - İzmit Erkin denizaltı anagemisi telsiz gedikli başçavuşu Celâl Özsarp. Kilis Gümrük taburu satınalmada O. Orkım.

ON

SENE

GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar vedonuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile za zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

" TOKALON„ kreminin " Pembe „ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise " TOKALON „ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. „TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinnize eminolabilirsiiz.